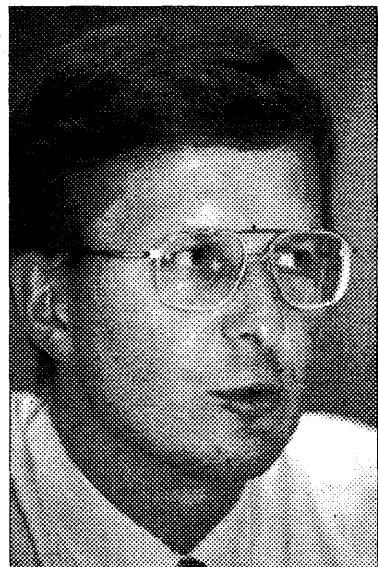

Антоні Радзівіл вярнуўся на Бацькаўшчыну С.З Вінцук Вячорка: «Лукашэнка праваліўся»

Пасъля афіцыйнага візиту ў Вялікую Брытанію ё ЗША лідэр БНФ Вінцук Вячорка адказаў на пытанні кіраўніка прэс-службы Фронту Аляксея Шэйна.

— Якія вынікі мела падзедка?
— Лёндан і Вашынгтон засвічылі сваю прыхільнасць да беларускай незалежнасці хадзя б тым, што ў 1994 годзе гарантавалі наш сувэрэнітэт, пасъля таго як Беларусь добрахвотна адраклася расейскай атамнай эбреі.

Працяг на старонцы 5

з усёй краіны

Настанікі гуляюць бяз грошай

Магілёўскія настанікі пайшли на лета ў адпачынак без заробку або толькі з часткай адпускных. У бюджэце няма грошай. Агульная сума запазычанасці па зарплатах на Магілёўшчыне перавысіла 2,5 мільядры рублёў.

Сымон Глазштэйн, Магілёў

Лекараў бракуе

На Смаргоншчыне бракуе 26 дактароў і 33 сярэдніх медычных работнікаў. З прычыны іх адсутнасці ў вёсках раёну не працуе 4 ФАПы. У структуры выдаткай медыцыны мізэрная зарплата лекараў складае 50%, 15% ідзе на закупку медыкаментаў, 11% — на харчаванье для хворых. Кошт аднаго ложка-дня сёняня складае 1057 рублёў. Каб нейкім чынам паправіць матэрыяльны стан, штогод на мясяц закрываюцца чатыры ўчастковыя лякарні раёну, а пэрсанал адпраўляецца ў адпачынак.

Палова мужыкоў паліць

Паводле інфармацыі айчыннага Міністэрства аховы здароўя паліць амаль палова мужчынаў Беларусі, прычым у веку ад 23 да 34 гэтая лічба дасягае 52%, ад 35 да 44 — 40%, далей пад сівую сталаасць — яшчэ крыху менш.

Мэдыкі мяркуюць, што ў маладэвых асяродках больш-менш рэгулярна спажываюць тытун калі 70% юнакоў мужчынаў у веку ад 15 да 23. Сярод жаночай паловы паліць недзе 5–7%.

Паводле БАРС

Яшчэ два не асыцерагліся

Студэнтаў Гомельскага ўніверситету Зымітра Карпенку і Зымітра Кумічова злавіла міліцыя пад час расклейкі ў горадзе ўётак, якія выкryвалі мясцове чынавенства, што гаціці велізарныя грошы ў лядовы палац тады, калі ў тым жа мікрараёне няма лякарні і не дабудаваная школа. Маладых дас-

тавілі ў РАУС, на іх склапі пратакол, а пасъля ім доўга чыталі натацы.

Ален апраўданы

Наваполацкага сьевівака Алена затрымалі, абвінаваць ў продажу фальшивых даляраў. Сыявак спрабаваў здаць у аблігатны пункт сто даляраў — з тых якраз, якія ён зарабіў у сваёй нядайней паездцы ў Амэрыку. Дзяячыне-банкірцы даляры падаліся фальшивымі. Міліцыя ж разабралася і прызнала гроши сапраўднымі.

Свята Божага Цела

Можа быць, што сёлетніе шэсьце на свята Божага Цела, якое каталікі ладзяць штогод з 1992 году, не адбудзеца. Звычайна працэсія ішла ад касьцёла Святога Роха да Чырвонага касьцёла праспектам Скарыны, прычым рух транспарту ў апошнія гады не перакрывалі. Сёлета каталікі далі заяку ў гарыканкам загадзя, але пакуль адміністрацыя згоды не дае. Чыноўнікі спасылаюцца на Лукашэнка дэкрэт і на кіруючаўць у адміністрацыю Лукашэнкі. Шэсьце сёлета мусіць адбыцца ў нядзелью 25 чэрвеня, але пакуль пробашчы касьцёлаў ня робяць у парафіях аніякіх а'яваў.

2,7 чалавекі на месца

Сёлета конкурс пры паступленні ў ВНУ складзе прыблізна 2,7 чалавекі на месца, летас было 2,5. Бо цяпер адзінаццатыя клясы сканчаюць на сем тысячай падліткай больш, чым год таму. Ува ўсіх ВНУ уводзіцца практика ацэнкі абитурыентаў па шасьцібалльнай систэме (2; 3; 3,5; 4; 4,5; 5). У найбольш прэстыжных універсітэтах мэдалісты на мецьмуць ранейшых ільготаў.

Рост цэнаў

Цана электраэнэргіі вырасла ўдвая. Гарадзкія жыхары, а таксама ўладальнікі дачаў і гарахой будуть плаціць 7,2 рублі за кіляватгадзіну, сельскім жыхарам тарыф складае 5,2 рублі за кіляватгадзіну.

НАША НІВА

ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЭТА

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у пяцідзёнкі. №24 (181) 12 ЧЭРВЕНЯ 2000 г.

Міхас Забайдза-Суміцкі і Надзея Батурыцкая. Прага, 1966 год.

ХАТНІ КАНЦЭРТ

Надзея Батурыцкая

Сустрэча прац трыццаць гадоў была сумнай і хвалючай. Альшанская могілкі ў Празе. На сціплым помніку надпіс: Michal Zabejda 1(14).6.1900–21.12.1981 Bělorusky Koncertní a operní pěvec a pedagog. Nížký: «Mícháš Zabéjda, písniar belarskí. Žyly písniári i písniári davaú ludziam radaščyc...» Празь дзесяць гадоў зьявілася прыпіска: Nadežda Kostecká 17.10.1922–10.3.1991.

Гэта яна, Надзея Кастецкая, вучаніца сп. Міхала, жонка Любаміра Кастецкага, кіраўніка Сметанавага квартету, на пачат-

ку 1982 году рассылала паведамленні ў чорных простакутніках усім сябрам і знаёмым.

А здавалася, што ён будзе жыць вечна. Дактары называлі яго феноменам, бо ён на сёмым, і на восъмым дзясятку ахвотна і прыгожа сяпявай.

Верыць на хочацца, і я быту на Польшчу, 12 — гэта зусім недалёка ад таго месца, дзе цяпер знаходзіцца Радыё Свабода. Вось ён, шэры дом ля Рыгровага парку. Забегчы на другі паверх? Мянэ сустракае замок з 12 кнопкімі, супраць якіх прозвішчы жыхароў. Чытаю і чамусыці запісіаю. Не, няма сярод іх Забайды. Павольна іду па Бланіцкай, што вядзе да Італійскай. Знаёмай назывы Nad rozhlasem ужо няма, значыць, няма і сталага наведніка рэстарана...

Пад час гастроляў 1963 году ў Беларусі нам сустрэца не давялося. Прыышлося «даганяць» дзядзьку Міхася ў Празе. Са мной фотаздымак, зроблены ў Менску («дзеля знаёмства», — напісалі на ім сябры), «Жмені сонечных промняў» Янкі Брыля («беларускаму салаўю», які пакуль што ў вырайі). Угляджаю ў назвы вуліц, знаходжу патрэбную і нясыпешна падыходжу да пад'езду ягонаса дому. Цісну на кнопкі званка побач з шыльдай «Zabejda».

...Маленькі, завалены нотамі, кнігамі, часопісамі, лістамі, фотаздымкамі пакойчыкі ніяк не

стасаваўся да пана прафэсара, майстра-вакаліста. Канцэрты раяль, вялікі прыймач, сэрвант, стол. Замест ложка — канапа. Старое, як Прага, люстра, съмешная лямпа. І падарункі, узнагароды. Тут і вянкі са стужкамі, і карціны, і блюст сьевівака, зроблены жонкай яго вучня, і букет пажухлых кветак, і свежая лілея. Стол «засялілі» беларусы: Ніл Гілевіч зь сям'ёй, Язэп Семяжон без сям'і, Максім Танк, Пімен Панчанка, Ларыса Александруская, Рыгор Шырма зь Міхалам Забайдам у Карлавых Варах, маладыя Лявон Акаловіч, Вячаслаў Рагойша.

Цяпер у Міхала Забайды дзяўце «Жмені сонечных промняў»: першую падарыў аўтар. Разгорнуты 10-ы нумар «Полымя» (1965 г.). «Подых навальніцы» Івана Мележа чытаў з асаблівой гордасцю. «А тыражы нашых часопісаў ўсё ж растуць», — паведаміў з задавальненнем.

Напярэдадні артыст вярнуўся з гастрольнай паездкі ў Польшчу, адкупіў прывёз «пłytki» з записамі беларускіх і гішпанскіх песен. Я папрасіла пракруціць. «З задавальненнем». Пачаў з «Калыханкі», той самай, што прасцяўваў пасъля 20-гадовага разлуки з маці па звароце з Італіі. Маці Аляксандра тады першы раз слухала сына на канцэрце.

Працяг на старонцы 6

Прыгоды Віні-Пуха

«ГІСТОРЫЯ ЦАЦАК», «ЖЫЦЬЦЕ ЖУКОЎ», «МЕЧ У КАМЕНІ», «БАЛТО», «АЛІСА У КРАІНЕ ЦУДАУ», «ПРЫГАЖУНЯ У СОННЫМ ЛЕСЕ» — мультыплікацыйныя фільмы, дубляваны па-беларуску акторамі вядучых menshikh teatru.

«ДЗЕД і ЖОРАЎ», «КАЗКІ ПА ТЭЛЕФОНЕ», «АЗБУКА ДЛЯ МАЛЕНЬКІХ», «ЕХАЎ КАЗАЧНІК БАЙ», «ЦІК-ТАК ХОДЗІКІ», «БЕЛАРУСКІЯ НАРОДНЫЯ КАЗКІ», «СТОЙКІ АЛАВЯННЫ САЛДАЦІК + КАЛІФ-БУСЕЛ» — аўдыёкасэты з записамі казак, калыханак, песьняў для маленькіх беларусаў.

Цяпер і ў Віцебску: вул. Гоголя 14, крама «Сучаснік»

Кошт відэакасэты — 2 000 руб., кошт аўдыёкасэты — 600 руб.

Звязртайцца на тэл.: 8 (017) 228-45-88.

Касэты можна замовіць, пералічыўшы грошы звычайнім паштовым пераказам на раҳунак ЗАТ «Сотвар», р/р 301200000195 ф-л №506 ОАО СБ «Беларусбанк», г. Мінск код 809. У графе «Для пісьмовага паведамлення» напішыце, якую касэту вы замаўляеце.

NAVINKI!

ТЫДЕНЬ НАШАГА ЖЫЦЬЦЯ

ЭУРАПЕЙСКАЯ КУБА

Тыдень пачаўся з выступлення будучага пасла Амэрыкі ў Беларусі Майкла Козака ў Сэнате, якое звязало на сябе ўвагу тым, што ён працтаваў словаў з леташняга сэнатскага дакладу пра Беларусь, у якім нашу краіну называюць «ўрапейскай Кубай». Ён таксама сказаў: «Палітыка, апэрады і праблемы сэспекі, з якімі мы сутыкаліся на Кубе, вельмі падобныя да тых, якія мае пасольства ў Менску». І таксама: «Беларусь — краіна, што перажывае сур'ёзны канстытуцыйны і палітычны крызис, выкліканы неканстытуцыйнымі спробамі... Прэзыдэнта падоўжыць час свайго знаходжання на пасадзе і падпрадкаўца выкананчай уладзе ўсе значныя дзяржаўныя інституцыі». Майкл Козак выказаў разуменне таго, што «гэты крызис, калі не звязацца на яго ўвагі, можа істотна закрунці інтарэсы суседзяў Беларусі. А падтрымка Беларусіяй варожых Амерыцы рэжыму можа закрунці інтарэсы самой Амэрыкі». Ён звязаўшы увагу на тое, што рэторыка Лукашэнкі й Кастра вельмі падобная. У той жа час ён падкресліў, што ЗША не зъбираюцца падтрымліваць адну ці другую палітычную сілу краіны. Гэты выступ Козака выклікаў рэзкую рэакцыю МЗС РБ, якое назвала ацэнкі, што праучалі, «пасыпешлівымі».

Прызначэнне ў Беларусь спэцыяліста па Кубе й Гаіці съведчыць пра тое, што з Лукашэнкам не зъбираюцца «цацакца».

Беларуская апазыцыя дэмантравала на гэтым тыдні сваю еднасць: вырашылі правесці 2 ліпеня, напрэдадні чарговага візиту тройкі АБСЭ, чарговы Кангрэс дэмакратычных сіл, на якім вырашылі — ісціці ці ня ісціці на выбары. Вызначалася і тое, што складае ядро апазыцыі — гэта Народны Фронт, АГП, сацыялдэмакраты «Народнай Грамады» і «Хартыя-97». Усе астатнія працягваюць куляща ў пошуках гаспадара, які б іх прытуліў, або надта мала значаць. Гэтыя найбольш уплывовыя партыі апазыцыі выказалі таксама сваё стаўленне да меркаванага ўсебеларускага Звязду і прыняцьця Акту незалежнасці. Няма чаго пароць гарачкі, нерэальна арганізація прадстаўнічы звязы ужо ўлетку, кажуць яны, лепей адкладыць яго на восень, каб гэта быў не чаргова.

ПАЗЫТЫВЫ

ХЛЕБ У АБМЕН НА ВОЛЮ

Для эканаміста ўсе людзі — спажыўцы, частка якіх займаецца вытворчасцю. На ўсё зробленае ёсьць пэўны попыт. На высокія абцасы — няўстойлівы, а на хлеб — амаль нязменны. Ёсьць попыт штучны, напрыклад, на цацкі-тамагочы ці паслугі презыдэнта.

На год патрэбна чалавеку прыкладна тонна екі. Альбо сам лаві, збірай, гадуй, альбо купляй. Эта, так бы мовіць, тэорыя.

Каб учачыць беларускую практику вытворчасці екі, виш карэспандэнт, чалавек выключна гарадзкі, накіраваўся ў аддаленныя раёны краіны. Сумнае бачыў з вакон машыны: прыгожыя дзеўкі лыткі падарожнікам дэмантру-

вы сход пары соцені актыўісту, а сапраўды ўсебеларускі Сход, роўны па сваім значэнні Першаму і Другому. Але, нягледзячы на то, што такую пазыцыю занялі і Іонка Сурвілла, і Сямён Шарэцкі, і Вінцук Вячорка, усё ж А.Старыкевіч і Г.Бураўкін, два галоўныя завадатары Звязду, упарты стаяць на сваім і нікога пакуль ня слухаюць. Сойм ВНФ у суботу ўрэшце прапанаваў ім кампраміснае расшэнне — правесці 29 ліпеня не ўсебеларускі звязд, каб не фальшаваць і не зашмольваць гэтую гісторычную назуву, а проста Звязд за незалежнасць.

М.Статкевіч і В.Шчукін выступілі з палімнімі прамовамі ў абарону сябе, свайгі дзяйнасці і восенскага Маршу Свабоды на крымінальным судзе над імі — прамовы гэтыя вартыя таго, каб увайсці ў залаты фонд беларускай публіцыстыкі. «Свабода або смерць», — альтэрнатывы няма, заяўіў М.Статкевіч. Прысуд маюць вынесці на наступным тыдні.

Уладзімер Ярмошын праславіўся фразай «холы ўсё равно будзе обдирать», гаворачы аб працы ўкраінскай мытні — раней ўсё Лукашэнка самаручна арганізуваў давоз гнілога малдаўскага вінаграду, цяпер гэты ўзяўся. Цікава, ці дадуць яму папярэднія за распальванье міжнароднай варожасці? У кожным разе, слова не вербай — Ярмошын істотна падмачыў міт пра ўласнай інтэлігентнасці. Адна з «прадсядапелем кампанія.

Пакуль Ярмошын лаяў маларосаў, Кучма заяўіў, што да 15 снежня закрые-такі Чарнобыльскую АЭС, а баўгары авбесцілі, што на лета зъмяншаюць цану візы на ўезд, каб болей турыстаў завабіць.

Дарэчы, за мяжу бяз банкаўскага дазволу хутка можна будзе вывозіць 1,5 тысячи даляраў, а не 500, як цяпер — да новых праўлаў авбязвае Мытны саюз. А вось суму гарантаванага дзяржавай валютнага ўнёску ў банк (то бок таго, які дзяржава абядвеца кампенсаваць у разе, калі банк занярктуе) зъменшылі з 2000 да 1000.

У чацвер на плошчы Перамогі ў Менску забілі вядомага ўзбека-прадпрымальніка Аджы-Асманава. Радыё Свабода кажа, быццам бы прычына — у перадзеле

юць, калгасныя статкі паменелі.

Але як добраўся да месца, у Мядзельскім раёне, ўсё аказаўся ня так змрочна. Шкада, што сёньняшні ўзорвені дэмакраты робіць нестычным паведамленыне, да каго канкрэтна добраўся, бо задзялібуць добрых людзей. Убачыў жа звычайную капіталістычную сельскую гаспадарку і гаспадароў, якіх вельмі не задавальняе ўпартасць выкарыстаныне ў краіне аграрнай палітыкі КПСС.

У іх вельмі прыгожыя палі. Відаць, што будзе ўраджай някепскі. У іх мноства тлустых сінінёв і вялікіх кароваў. Яны маюць новыя гаспадарчыя будынкі і будуюць яшчэ. Сёлета, якія лягасць, у іх будзе добрае сена.

правоў на імпарт у Беларусь збожжа, што моцна вырасла ў цане апошнім часам.

70 тыс. жыхароў Менску пе-раводзяць з Фрунзенскага ў Цэнтральны раён — памяняюць райвыканкам тыя, хто жыве ў раёне Машэрава-Кальварыйскай. Бо Цэнтральны раён — найменшы, а Фрунзэнскі з пабудовай Захаду, Маскоўшчыны і Краснага Бору надта разроссяся.

У суботній «Народнай волі» надрукаванае інтарвю з Віннікавай, якая ізноў нічога ня кажа. «ЛІМ» у чацвер на вішні — няма грошай на рахунку, і дзяржава нічым ня можа дапамагчы. Гэтаксама завіслі і іншыя дзяржаўныя датычныя выданыні. То проста заробку не плацілі, а то ўжо ў друк зажмындылі.

Тымчасам у Магілёве адбыўся першы сёлета сполах дызэнтэр — захварэла больш за 300 чалавек. Треба руки мыць!

Б.Т.

З УСЁЙ КРАІНЫ

Фэст у Наваградку

Падрыхтоўка да фэстывалю сярэднявечнай культуры, што адбудзеца 24—25 чэрвеня ў Наваградку, у разгара. На яго маюць прыехаць 529 удзельнікі з Латвіі, Літвы, Рэспублікі Польшчы. Сёньня маюць пачаць будаўца замкавую сіцянку, якую будуць браць штурмам пад час спаборніцтваў рыцары з розных рыцарскіх клубаў. На фэстывалі таксама запрошаныя і музычныя гурты з Эстоніі, Рэспублікі Польшчы, Швэціі, што граюць сярэднявечную музыку. Больш падрабязную інфармацыю можна атрымаць на інтэрнэт-сайце www.festival.ot.infonet.by.

Помнік Агінскаму

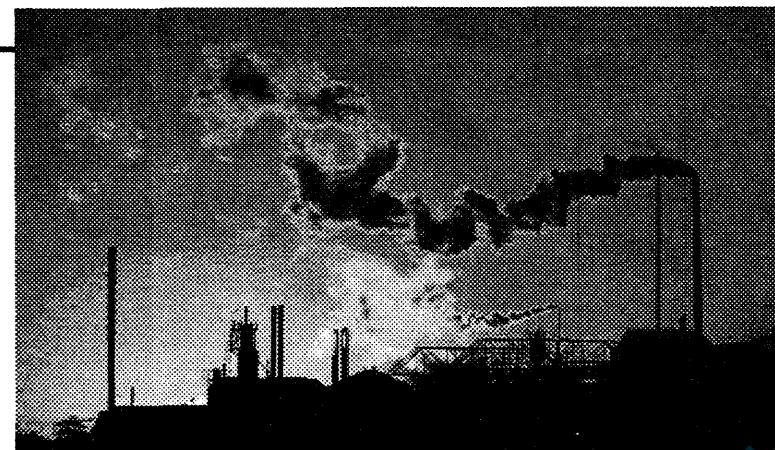
У Маладэчненскім калія музычнай вучэльні хоцьці пастаўіць помнік Міхалу Клеафасу Агінскаму, аўтару слыннага палянэзу. Гатовы ўжо макет, яго аўтарам — Валяр'ян Янушкевіч. Скульптура мусіцца быць зробленая з паліраванай бронзы. Пытаныне застаецца пра гроши, на праект агулам патрэбныя блізу 40 тыс. даляраў. Адміністрацыя вучэльні спадзяеца, што большую частку прафінансуе выканкам, а частку складуць прыватныя ахвяраваны.

Яны зараз гуртом прадаюць бульбу. Жывуць сабе.

Калгаснікі крадуць саджанцы ў іхніх садах, труцяць рабіць іхнью канюшыну і падзарабляюць у іх падзённа (ня рвацца ж веc разам з гэнімі дурнямі).

Яны не злуюць на калгаснікі. Кажуць, трэба ратаўаць рабіць сялянства. Яны самі сяляне, а таму разумеюць, што жыць як набяжыць доўга не атрымліваецца.

І так ужо да прорвы прыпёрліся ленінскімі шляхам. Паводле працягніальных нормаў спажыўваныя, разылічаныя за часоў развіцця сацыялізму і харчовай праграмы, кожны сацгалавек меў

НАФТА ВАША, КРЭКІНГ НАШ

Лукашэнка асабіста правёў нараду

на проблемах нафтавай галіны. Прычына яе — брак грошай на рэконструкцыю нафтаперацыйных заводаў у Мазыры і Наваполацку. На нарадзе казалі, што мадэрнізацыю наўрад ці скончыць да 2003 года. Таму Лукашэнка

хоча прыцягчы для рэконструкцыі

фінансы банкаў, канцэрну «Белнафтахім», іншых прадпрыемстваў, нават не звязаных наўпрост з нафтай. Што да

замежнага капіталу, дык яго можна зарабіць, толькі калі прадаць частку нафтавай галіны. «Мы на супраць падзяліца нейкай часткай уласнасці, але рабіць гэта будзем выключна ў скрайнім выпадку і вельмі асцярожна», — заявіў Лукашэнка.

— Треба мець на ўзвaze, што ўласнасць каштуе грошай, і гэтыя гроши павінны нашай дзяржаве паступіць». Пры гэтым ён яшчэ раз падкрэсліў,

што кантрольны пакет акцыяў белару-

скіх НПЗ «зайсці застанецца за дзяржавай» і гэтыя прадпрыемствы застануцца пад поўным кантролем дзяржавы. Адначасова, са словаў А.Лукашэнкі, тыя, хто хоча інвеставаць свой капітал, павінны стабільна пастаўляць сырвіну і трывалыя беларускіх законаў.

Лукашэнка таксама патрабаваў ад урада і беларускіх фірмаў, каб яны актыўней бралі ўдзел у здабычу нафты ў Рэспубліцы. Аднака, каб Беларусь стварыла для гэтых метаў адмысловую нафтавую кампанію. «Мы абавязковыя павінны атрымліваць сэння ёсць».

Лукашэнка відавочна адстойвае ў нафтаперацыйных сферах інтарэсы свайго кляні — ён імкнецца максимальна затармозіць пранікненне ў гэту сферу агрэсіўнага расейскага капіталу. Каб жа расейцы яго за гэта не забілі.

Б.Т.

цыяльных месцаў для адпачынку людзей.

Андрэй Кузьмін, Крычаў

Нямецкія атэстаты — беларусам

5 чэрвеня рэфэрэнт у пытанынях культуры пасольства Нямеччыны ўручыў дыплёмы веданыня нямецкай мовы сусветна прызнанага ўзору 34 выпускнікам Менскага лінгвістычнага каледжу № 24 і школы № 73. Каб атрымаць іх, вучні мусілі вытрымаць спэцияльны складаны испыт. Дыплём пачындаўся веданыня нямецкай мовы і прызнаецца ва ўсім сусвеце. Моўны дыплём другога ўзору дзеяе магчымасць навучання ў нямецкіх ВНУ.

Б.Т.

Інакш кажучы, размаўляеш ты па-расейску, па-беларуску альбо на «трасянцы» — усё роўна размаўляеш па-руску, і нашто тут агараў нейкі градзішь. Няма мовы — няма проблемаў. Усялякіх даходзілася бачыць пісьменнікаў, нават ляўрэатаў Шолахаўскай прэміі, але каб такое... А то ўсё гэта эмоцыі? Пледу летам да пешчы ў Рэспубліку, завязу нумар нават на «Нашай Ніве», а «Вязды», пагляджу на гэтыя 70%.

Вячка Васіленак, Менск

калі дзяржзакупкі складалі 552 тыс.т за 1999 год? Гэта ж 35% ад узору 1990 г. Дзе-дзе — у вёсцы. Там ёў людзей.

Памятаеце, спрачаліся, што галоўнае — сцяг бел-чырвона-белы ці танная кілбаса. Няма ні кілбасы, ні сцягі. Воляй Бацькаўшчыны гандлююць зь першымі лепшымі. А ўсё чаму: людзям зямлю аддаць нельга, а па 100 000 даляраў штогод пёрці ў кожны калгас — можна, грошы ёсць.</

Наша Ніва [24] 12.06.2000

Урна з прахам нашчадка беларускіх магнатаў у сераду была дастаўленая ў нашу краіну з Англіі. Для ўдзелу ў жалобнай цырымоніі ў Беларусь прыляцелі родныя Антонія Радзівіла – ягоная ўдава, два сыны й нявестка. Спадарыня Радзівіліха перадала ў дарунак Беларусі сямейную рэліквію – унікальную малу нашае краіны, вырабленую напрыканцы XVI стагодзьдзя на замову князя Радзівіла Сироткі. Уручаючы беларусам свой дар, госьця выказала спадзіваньне, што старжытная мапа дапаможа новым пакаленням беларусаў спасцігаць гісторыю Бацькаўшчыны. У чацвер у Нясвіжы ва ўрачыстай атмасфære адбылася цырымонія перанахавання Антонія Радзівіла – яго прах знайшоў вечны прытулак у крыпце Радзівілаў, што ў Фарным касьцёле. Каля трох гадзінаў доўжылася жалобная імша, пасля якой адбыўся канцэрт-рэклівем, у часе якога сярод іншых музычных твораў прагучэлі й кампазыцыі, створаныя некалькі стагодзьдзяў назад радавітымі продкамі Антонія Радзівіла. Увечары госьці жалобнае цырымоніі былі запрошаныя на памінальную вячэрку.

Жалобная імша па Антонію Радзівілу.

Здымкі:IREX/PRIMmedia

Нашчадак Антонія, Павал Радзівіл, дае крыж перад пачаткам жалобнае імши ў развітальнай цырымоніі.

Апошні прыстанак князя ў фамільнай пахавальні, што ў крыпце Нясвіскіх Фары.

АНТОНІ РАДЗІВІЛ ВЯРНУЎСЯ

Павал Радзівіл і Роза Радзівіліха, сын і жонка Антонія Радзівіла, нясуць урну з прахам памерлага магната.

БЕЛАРУСКАЯ СЛУЖБА РАДЫЁ СВАБОДА

ЧАС	kHz	ХВАЛІ	22:00-23:30	6105 9535,9750	49 31
18:00-19:30	7295, 9510 11725 15565	41 31 25 19		11865	25
ЧАС	kHz	ХВАЛІ	06:00-07:00	6065, 7235 9635,9750	49 41 31

Сярэднія хвады — 576 і 612 кгц
220005 Менск -5, н/с 111; Vinohradskaya 1, Praha 110 00 CZ
Інтернет: WWW.SVABODA.ORG

НАСТРОЙЦЕСЯ НА "СВАБОДУ"!

17 і 18 чэрвеня а 18-й гадзіне ў клубе «Альтэрнатыва» (Бяды, 4) пройдзе адборачны тур гуртоў на «БАСОВІШЧА» з удзелам гуртоў «Крамак», «Камэлот», «Postscriptum», «Happy Face», «Безъ Біхета» і іншых.

Кошт квітка 1500 руб., на два дні — 2000 руб.

24 чэрвеня ў Наваполацку ў гарадзкім Палацы культуры пройдзе штогадовы фэст «РОК-КОЛА-2000».

Даведкі праз тэл.: (02144) 5-25-92 (Аніса)

спорт

БЕЗ ГАЛАВЫ

Галоўнага трэнэра футбольнай зборнай адправілі ў адстаўку

4 чэрвеня ў Эстоніі беларуская дружына ў мірным сутыкненні атрымала ад гаспадароў дзьве «сухія» пstryчкі. Параза на ўзъбярэжжы Фінскай затокі сталася трэцім запар «бломам» зборнай краіны ды 29-м за ёсю гісторыю нашага футболу.

Ужо праз два дні, у аўторак, кіраўніцтва Беларускай федэрациі футболу зъляцела на пазачаргавае пасяджэнне. Стала зразумела — галоўнаму трэнеру зборнай

Сяргею Бароўскому ня вытрымаць атакі авіяцыі прэзыдэнта Фёдараўца.

Бароўскі другі раз прыйшоў у зборную паўгады назад. З той пары каманда правляла чатыры гульпі, з якіх трох супречы былі таварыскімі (з баўгарамі, андорцамі ды эстонцамі — 1:4, 0:2, 0:2), ды толькі адна — у рамках адборачнага цыклу чэмпіянату Эўропы. Той матч з італьянцамі беларусы звяялі ўнічью, ня даўши забіць гроznай «Skuadry adzurru».

Спадары з выканкаму БФФ выключна разбіраюцца ў спорце, калі робяць высновы пра працу

трэнэра з таварыскіх гульняў! Раптоўныя перамены практычна пазбаўляюць нацыянальную дружыну шанцаў на посьпехах у верасьнёўскім старце супраць валійцаў...

...Два тыдні назад, калі «Славія» выйграва Кубак Беларусі, на стадыёне «Дынама» для ўздзелу ў цырымоніі ўзнагароджвання з'явіўся наш футбольны кіраунік. Трыбуны скандавалі «Далоў Фёдараўа!...Vox populi — vox dei.

Абавязкі галоўнага трэнэра зборнай пакуль выконвае Юры Пудышаў.

Богусь Біятляненак

ЗА СЭНСАЦЫЮ!

Чэмпіянаты Эўропы і сувету па футболе пакуль што абыходзяцца без беларускіх камандаў. Але ж мы ну ніяк ня можам прапусціць такія падзеі ды з захапленнем сочым за футбольным поштам. За каго ж хва-рэюць беларусы? Ніводная зборная з постсавецкай прасторы не аказалася годнай фіналу EURO-2000. Суседзі-палякі таксама не атрымалі квіткоў у Бэльгію ды Галандыю. Вось неяк

прыкіпела душа да чэхаў. Нашых гісторычных саюзнікаў і сымпатыкаў.

З нашчадкамі Швейцарія, бадай, змогуць пасупернічаць толькі славенцы. Думаецца, знойдзецца шмат аматараў пахварэць за белавязленную сэнсацыю. Як заўжды, на самым пачатку чэмпіянату хапае прагнозаў. Будзем пасльядоўнымі ды прапануем наступны варыянт фіналу: Чехія—Славенія. За сэнсацыю!

Богусь Біятляненак

БТ вачыма беларуса

ЭЛІТАРНАЕ Ў ТАТАЛІТАРНАЕ

На ёсё так глюсна ў БТ, як можа падацца пры першым праглядзе новых праектаў. Сыпанская з расейскіх «Жаночых гісторый» «Таямніцы жаночага характару» вылучаюцца надуманай арыгінальнайсцю. Закадравае басове мармытанье (ня тое каб неразборліва, але замарудна), што падыходзіла б для рэкламы камінных кратав на «8-м канале», не зразумела якім чынам дапасавалі да апавядання пра жанчынай і моду. Затое «Доля чалавека» была сардечная. «Прэм’ер-парад» лепшы за былу «Банку коміксай». Толькі незразумела, чаму «прэм’ер». У «Добрай раніцы, Бе-

ларусь!» распавялі пра «Менскую вясну» (тую, што арт-фэстываль). Не пабаяліся паказаць, як іх міліцыя затрымлівала, ды пагаварылі ў жывым эфіры пра неабходнасць свабоды — і ня толькі творчасці.

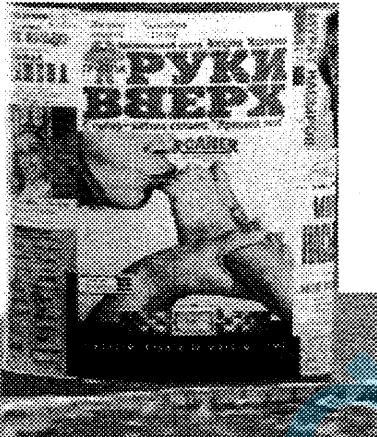
Сталі на БТ фільмы паказваць добрыя, разумныя і ня надта старыя. «Бяжы, Лола, бяжы!», «Орг», трылёгія «Догма» (вельмі сымела для БТ — усялякае ёсё голае ня выразалі). Прайда, на гэтым тыдні — зусім мала нерасейскіх кінаў, а ў суботу дык увогуле ніводнага фільму. Жэст добрай волі да расейскіх каналаў ды падарунак беларускім мужчынам

— каб жонкі не перашкаджалі футbol глядзець.

А чаго ж вы хапелі ад «першага нацыянальнага тэлеканала», калі ён і адзін? Звалінцы супрацоўнікаў толькі за тое, што яны былі заўважаныя на апазыцыйным шэсці, на ім могуць. Могуць скласці «чорны сьпіс» гуртоў, не пажаданых для паказу — для дырэктараў праграмаў забароненых «NRM», «Новае Неба», «Уліс». Могуць не пусціць у эфір замалёўкі на верш пра вялікую айчынную вайну, бо аўтар верша — Рыгор Барадулін. А болей? Што ж там болей...

Арцём Лук'яновіч

Выход у горад

«ЛУКАШЕНКА ПАМЁР»

Ах, якую пудоўную ноч мы правялі з адным беларускім акторам у адным менскім стрытызбары! Дзе менскія прыгажуні з целамі, нібы вырашчанымі ў інкубаторы, колькі гадзінаў спакушалі нас сваімі нясыпілымі танцамі. Дзе падобны да сильвадарасаў афіцыялкі называлі нас гаспадамі й грацыёнаў падносілі халодны «Бэйкер», каб мы сваечасова ахалоджваліся ад сильвактнага відовішча. Дзе мы не шкадавалі грапавай масы, шчодра напаўняючы стакі й майткі ўсіх гэтых Клеа І Мэры роднымі купюрамі, тлумачачы, што мы — беларускія патрыёты. Дзе нішто, аркамя дэбільных выкрыкаў бандзюгану ў суседнім столікам, не выдавала сέньнішнюю РБ. Дзе мы на які час забыліся пра панылую савецкую рэальнасць за сценамі й адчулы сябе ледзь не кіношнымі амэрыканскімі агентамі, што заслужылі свой адвязды адлачынак пасля цяжкай працы ў СССР.

Але за вокнамі пачынаўся новы шэры дзень, у залі запалілі сіяцло, апранутыя танцоркі з экзатычных дзіваў ператварыліся ва ўсяго толькі сымпатычных паненак. Мы з прыяцелем выйшлі на шэры пустынны праспект. Мэтро яшчэ не працавала, а ў нашых запасах знайшлася бутэлька «Менскага бровару». Усеўшыся на бардзюр, мы пілі кепскіе піва, пакрыс адаптуючы да краівіду.

Першымі, як мы зразумелі, у

нашым горадзе прачынаюцца бамжы. Раней за дворнікаў. Дзіве старыя адрапаныя альлагалічкі асьцярожнікі перасоўваліся ў наш бок. Пасля начнога шоў іхнія ранішнія постаці глядзеліся пасабліваму вычварна. Мы, не згаворываючыся, вырашылі не даваць гэтым жаўрuchкам «ні пойла, ні тары». Але далейшага прадбачыння ніяк не маглі.

Тая, што маладзейшая ды папрыгажэйшая, наблізілася да нас і сказала адну толькі фразу. З двух словаў. Сказала так, нібы жадала падзяліцца глыбокай асабістай радасцю зь першымі сустрэчнымі. Сказала так, што недапітая бутэлька імгненна перайшла ў яе брудныя рукі. Сказала так, што нашыя затарможаныя мазгі на пару сэкундаў далі пачутнім веры.

«Лукашэнка памёр».

На трэцій сэкундзе да нас дайшло, што нас падманули. Што хітрыя бамжыхадакладна разльчылы, чым можна «ўязыць» двух беларускамоўных пахмельнікаў. Але ж асабістая ў мяне радасці якраз і не было. Той радасці, з якой, здавалася, сустрэну гэтую вестку. І смутку не было таксама. Была кароткая асалода ад моманту такога гарманічнага пераходу казкі ў рэальнасць, ночы ў дзень. З новымі надзеямі, з новымі проблемамі, з новымі жанчынамі.

Зыміцер Бартосік

Дзе варта быць

Менская «Фылія»

Есьць спектаклі цікавыя й ня вельмі, модныя й правальныя. А ёсьць вечныя, якія хochaцца глядзець не адзін раз, запрашаючы сяброў і знаёмых, якія, жывучы ў Менску, ня бачылі тут самага старога й самага цікавага тэатральнага праекту — «Ідылія» Купалаўскага тэатру. Наўрад ці калескі рэгістратор Вінцэнт Марцінкевіч і кампазытар Станіслаў Манюшка стваралі сваё «Сялянку», разлічваючы на аншлягі праз сто гадоў. Але мудры час расставіў свае адзінкі. І якую б «маднату» ні ставіў сёняння Мікалай Пінігін з Пецярбургу, ён перш-наперш застанецца пастаноў-

шыкам старой добраў «Ідыліі».

18 чэрвеня а 19-й гадзіне зрабецце сабе шляхетнае задавальненне.

Ідеальны ўікенд

А калі Вы яшчэ й аматар загарадных уікендаў, і любіце сваю краіну, дык едзьце ў вёску Люцінку, дзе жыў і пісаў Дунін-Марцінкевіч, дзе на пагорку ў цэнтры вёскі вы знайдзецце падмурак ягонага дому, дзе нават міліцыяны размаўляюць на ідеальнай мове, дзе, паводле старадаўніх чутак, схаваны вельмі вялікі езуіцкі скарб. Нават калі вы ня знайдзете таго скарбу, выправа будзе недарэнна. Вы пераканаеццеся — тут заўжды пануе ідылія. У сылку люцінская сажалка прыдасць вам новых сілаў жыць прыгожа. Ехачы трэба трасаю M-6 на Горадню. Збочыць за віленскай развязкай на Пяршай. А там да Люцінкі рукоў падаць.

У музэі Ваньковіча

Ён — у старадаўній сядзібе, што на Верхнім горадзе. Гэта, без сумнення, адно з самых старых месцаў Менску. А ў XIX ст. тут быў сапраўдны культурны цэнтар гораду. Тут збираліся мастакі, пазы, музыкі, слынныя працоўнікі беларускае інтэлігенцыі: тут чыталі свае творы Дунін-Марцінкевіч і Адам Плуг, тут граў Манюшка.

ДЗВІНСКІ СОМ

У пятніцу ў полацкім музэі-бібліятэцы Сімёона Полацкага адбылася творчая сустрэча з пасткай і бардам Лерай Сом. Нагодай для сустрэчы стаў выхад першага магнітальбому Леры «Genius Loci», праўда, мікронакладам — 20 асбікаў, якія яна ў гэты ж дзень палкам раздарыла сябрам. На сустрэчу прыехалі госьці з Менску — пазэкткі Людка Сільнова і Валеянціна Аксак. Вяла сустрэчу тэатральная разысэрка Валеянціна Нагорная. Ірына Жарна-

сек узгадала першыя наведваныні Сом наваполацкага літаб'яднання «Крыніцы», якім у той час кіраваў Уладзімер Арлоў. Але Аркуш падараваў пазэктам сваю новую книгу «Выпрабаванне развоем», на вокладцы яго — малюнак Леры Сом (Сом мае дзіве вышэйшыя адукцыі — віцебскі «мастграф» і менскі «філфак»). Было шмат кветак, аўтографаў і паспалункаў.

Васіль Кроква, Полацак

100 ГАДОЙ З ДНЯ НАРАДЖЭНЬНЯ

Хатні канцэрт

Працяг са старонкі 1

Пазыней сцывак ня раз вяртаўся да гэтага вечара ў Ружанах. Слухачы захацелі паглядзець на чалавека, якому прысьвячаецца песня. «Выцягнулі маму на сцену», — кажа сп.Міхал.

Прозвішча маці — Суміцкая.

Мне цяжка апісваць яго глас. Але ніколі больш я ня чула столькі душы ў песні, навыканага смутку і... павагі да слухачоў. Не заўважыла, калі перастала бачыць рэпрадуктар. «Плытка», як кажа Забэйда, спынілася. «Яшчэ раз?» — праvakуе дзядзька Міхась. «Не, — адказаў, — калі ласка, ня трэба». — «Ты не адна, хто просіць аб гэтым». Я ні пра што не пыталася, праста сядзела. Я нават не глядзела на яго. Я баялася эта зрабіць.

Мне пара адыходзіць... «Дзякую за тое, што сарвала мae пляны, у пятніцу я буду сцывакаць намного лепш, — неяк вельмі проста сказаў сп.Міхал і радасна дадаў. — Цяпер я не адзін! Дзевяць месеці не адзін! Гэта здорава!»

Праз дзень мы ідзем па запрашальным білеце на канцэрт баўгарскага хору. «Як жа я?» — запытала. — «Мне дазволілі ўзяць з сабой дачку», — адказаў.

Канцэртная залія Жофін на Славянскім востраве. Забэйда

з'явілася ўсю свой гальштук з беларускім арнамэнтам. «Рыгор Шырма падарыў».

Нядзеля, 14 лістапада 1965 г. Першы выходны, аддадзены сп.Міхалу. Прапануе: «Хочаш, буду табе братам, дзядзькам?» — «А чаму ня бацькам?» — «Баюся, што забярэш усю маю свабоду». Съмлемся. Спрабую нешта выпытаць пра яго жыцьцё. Твар робіцца сур'язным: «Мая Радзіма, мая маці, мае сябры — гэта мае песні». — «Ці спрабуе нешта пісаць?» — «Не, шкадую часу. Пакуль магу, буду выкідаць ўсё песнімі».

Як жа без Нацыянальнага тэатру? Натуральная, прыняла прапанову дзядзькі «паслушаць маіх былых супрацоўнікаў з опэры». Давалі «Дзімітрыя».

На заўтра заплянаваны хатні канцэрт. «Благословляю вас, леса» П.Чайкоўскага гучыць моцна і ўрачыста. Круцім пласцінку, якая прызнаная лепшай за апошнія пяць гадоў: Міхал Забэйда выконвае Моцартага, Глюка.

Чытаю водгукі прэсы на нядынія выступы ў Польшчы.

Міхалова, Мілейчыцы, Бельск, Гайнавіка, Саколка, Гарадок, Беласток — там ня проста пабыў Міхал Забэйда ў часе тыднёвых гастроляў, а «вёў сваіх слухачоў на вяршыню», як пісала Вера Ляўчук, часам ва ўмовах, калі прыходзілася сагравацца, расціраючы руки

над электрычнай пліткай, што стаяла на сцене.

І ўсё ж цяжка адразу зразумець, чаму ён адзін, чаму жыве ў такім маленкім пакойчыку, чаму ня едзе ў Менск на сталае жыхарства. Абяцалі, ён казаў, працу ў кансерваторыі і двухпакаёку: адзін пакой для інструменту, другі — для сну. «Ужо і чамаданы падрыхтаваў», — признаўся пазыней. «У мене была вялікая мэта. Я ішоў да яе ўпартага, ахвяруючы многім. Хадзелася даць людзям як мага больш, бо я бачыў, што ім патрэбнае мастацтва як сродак удасканальвання сябе, сваёй душы. А жыцьцё ня песыціла, часта біла па галаве. Рос адзін, ня меў нікай падтрымкі, таму прывык спадзівацца на сваі сілы. Бывалі часы, калі ня верыў у свае здольнасці. Так, у Харбіне на два гады закінуў музычную вучобу. І ўсе ж вярнуўся. Ня мог не вярнуцца, хоць працягваў набываць спэцыяльнасць юрыста, думаў, спатрэбіцца, калі нічога ня выйдзе з артыстычнай кар'еры. Бегаў у Опэрны тэатар на рэпэтыцыі. Марыў і я, як усялякі сцывак, пра італьянскую школу. Пачаў збіраць гроши. Дзесяць гадоў збіраў. І вось Мілян. Мой настаўнік — Фэрнанда Карпі, славуты сцывак і педагог. Чатыры гады вучобы зрабілі мяне самастойным. Канцэртаваў у опэры, выяжджаў у розныя га-

рады Італіі».

«Мэлёнман» (так падтісаны артыкул у «Беларускай газэце», 1942, № 75) пісаў: «Шэдэўрам вакальнага майстэрства зьявілася італьянская песня «Spirate pur spirate» («Вейце, вейце») Донаўды, у якой лёгкасць, успаветранасць дасягаюць сваёй мяжы, дзе гук сцывака луне ў залі, як лягуткі летні ветрык італьянскага ўзъбярэжжа, дзе і нарадзілася гэта цудоўная песня.

Сцывак выкананы яе так, як можа выкананы толькі чалавек, які парадніўся з Італіяй, чалавек, які запраўды апанаваў усімі таямніцамі італьянскіх в-

калісташаў. І далей: «Што ж скажаць пра родную беларускую песню? Лепш выкананы яе, здаецца, немагчыма».

Дзядзька Міхась працягвае.

«Мне прапанавалі застацца ў Міляне. Але далёка ў Беларусі мяне чакала паміраючая мама. Я ж адзін у яе застаўся, усе астатнія шасцёра дзяцей памерлі, хто ад сухотаў, хто яшчэ ад чаго».

Раптам змаўкае і просіць: «Пачытай што-небудзь». І я чытаю, часцей вершы.

Хатнія канцэрты сталі звыклымі, але ніколі не былі звычайнімі. Дзядзька Міхась ад-

(«Травіята» Д.Вэрдзі), Князь («Русалка» А.Даргамыжскага), Цар Берандзей («Сынагурка» М.Рымскага-Корсакава), Уладзімер («Чарадзія» П.Чайкоўскага), Рудольф («Багема» Д.Пучыні).

Якую б ролю ў тэатры ён ні выконаваў, крытыка была ў захапленыні.

За фасадам славы была непасільная праца. Каб сур'ёзна займацца сцывавамі, патрэбныя былі матар'яльныя сродкі. Таму прыходзілася выступленыні ў оперным тэатры спалучаць з настаўніцкай працай. Сцывак фактычна ня меў ні часу, ні сродкаў, каб дапаць сабе хоць нейкі адпачынак.

Да ўсяго пачаліся праблемы з здароўем. У дзвінцаў пяць гадоў у Забэйды пачаўся паталіягчы прапэкт у лёгкіх. Трэ было берагчы горла, і Забэйда вымушана вечна атуляць пышю, бацца дрэннага надвор'я, ён ня п'е і ня паліць, бо гэта шкодзіць голасу, і наагул вельмі асьцярожны ўва ўсім. «...Каб даваць людзям радасць сваім сцывавамі, — пісаў ён пазыней Зосьць Верас, — я мусіў тримацца далей ад людзей, хоць вельмі іх любіў. Гэта неабходнасць (тримацца далей ад людзей) вельмі перашкоджала мне ў артыстычнай кар'еры, але памагала даваць лепшыя працоўныя вынікі». Так мастацтва на ўсё жыцьцё зрабіла яго самотным.

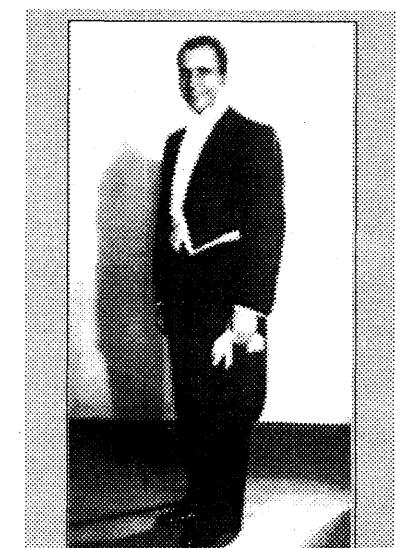
Міхась Забэйда любіў пачацца словы Дацэ: «У хвіліны радасці мусім збудаваць мост, каб маглі па ім працісці, калі наша гора выкліча ў нас рэкі сцёлэў». Ягонім мастером была музыка.

Забэйда адкладае гроши з

свайго сціплага заробку, каб падаць у Італію. «Цяпер дзяўлюся, — успамінаў ён на схіле дзён, — як адважыўся падаць у Італію, ня маючы анякай матар'яльной падтрымкі. Меў вялікае шчасце, што не загінуў».

У 1932 годзе Міхась Забэйда пакінуў Харбін, узышоў на акіянскі параплаў і адплыў у поўнае трывогі і хваляванняў падарожжа. Сымелы быў чалавек.

Францішак Корзун

Шматка спадчынай
запрашаем на вечарыну, прысьвяченую 100-м угодкам з дня нараджэння Міхася Забэйды-Суміцкага, сучаснага вядомага беларускага сцывака.

Чакаем Вас у Доме дружбы (Захарава, 28) 14 чэрвеня 2000 году а 18-й гадзіні.

ХАРБІН. ПАЧАТАК САМОТЫ

Хвалі Індыйскага акіяну разаў камфартабельны параплаў. Ён вёў сваіх пасажыраў з Шанхаю ў далёкую Вэнэцію праз Ганконг, Сынгапур, Бамбей, Калёмба, Порт-Саід. Падарожжа было доўгім, і пасажыры, каб не засумаваць, самі ладзілі сабе забавы. Асаблівай папулярнасцю карысталіся імправізованыя канцэрты, на якіх мог выступіць кожны, хто жадаў. І на кожным з такіх канцэртаў публіка з нецярпіцвай сцывакаў канцэрты, на якіх мог выступіць кожны, хто жадаў. І на кожным з такіх канцэртаў публіка з нецярпіцвай сцывакаў канцэрты, на якіх мог выступіць кожны, хто жадаў.

Паваротным момантам у ягоным жыцьці стала сустрэча з расейскай сцывачкай, былой партнёркай Шаляпіна Юліяй Плотніцкай. Адбылося гэта ў Харбіне, куды ўёк з Сібіры ад грамадзянскай вайны настаяўнік. Два гады Забэйда вучыўся ў яе пастаноўцы голасу. «Толькі Вам, мілы, — казала яму старая прафэсарка, — я хачу перадаць ўсё тое, што ведаю і на што здольная, бо не хачу, каб гэта ўсё сышло з мною ў магілу». А здольная яна была на многае. Плотніцкая так умела паказаць зъмест, глыбіню і выразнасць твору, што Забэйда, зъ яго ўласных словаў, «купаваў ў алеі вакальнага мастацтва». Плотніцкая абудзіла ў Міхася першыя, якіх нясымельны думкі аб Італіі, калысцы опэры, радзіме чароўнага bel canto. Менавіта Плотніцкая выдасць яму рэкамэндацийны ліст, зъ якім ён пазней і паедзе ў La Scala:

«Міхайл Іванавіч Забэйда займаўся ў мяне паўтара гады і выказаў значныя музычныя і вакальнія здольнасці. Голос у яго вялікі і шырокі, у аснове звялікім запасам металу, звонкі і яскравы. Надзвычайны слых і музичная памяць, голос гнуткі, паддаецца тэхніцы.

У мяне ён дасягнуў пудоўную піяна, філіраванную гукаў і вольнага валодання дыханьнем на дыяфрагме. У яго вялікія здольнасці да музычнае фазы, да мастацкага вытлумачэння твору, якія ён выконвае, добрая дыкцыя і хуткае засвойванье самых складаных нюансаў. Адным словам, пры настойлівай праце і плянамерных занятках у добрага й дасведчанага прафэсара, пры ўсіх ягоных вышэй згаданых дадзеных, ён можа зрабіць бліскучую кар'еру опэрнага сцывака».

Пакуль жа Забэйду праслухоўвалі мэтры Харбінскага опэрнага тэатру. Але ад сцэны Міхась пакуль адмаўляўся: «...Чым далей займаўся, тым менш быў задавлены сабой, тым менш у сябе верыў. Стамляла праца ў школе, асабліва мосці адбіваючыся на горле, і я ня мог сцывакаць так, як хадеў, так, як сабе ўяўляў».

Замест того, каб інтэнсіўна працаваць над сваім голасам, Забэйда пацупіў на эканамічнае аддзяленне юрыдычнага факультэту Харбінскага ўніверсітэту, сплачуючы вучобу з працай у школе. Так працягвалася некалькі гадоў.

Цяжка сказаць, якім бы бы канчатковы выбар Забэйды, калі

+ екалі, яшчэ зусім ма ладым, я задумаў на пісаць кніжку-дасыль- даваныне пра адзін верш. Гэтым вершам я акрэсліў сабе славуты купалаўскі шэдзёр «А хто там ідзе?» І зразумела, чаму. Зь юнацкіх гадоў мянтэ хваліваў лёс нашага народу, яго гісторыя, будучыня, наступствы. Тады ж зь юнацкім імпэтом пачаў турбаваць усіх, каго лыга было яшчэ патру- баваць, хто яшчэ памятаў пра той час, калі гэты верш нарадзіўся і зажыў актыўным грамадзкім і літаратурным жыцьцём. Гэтак я патрывожыў Паўліну Мядзельку, Канстанцыю Буйло, Васіля Гарбацэвіча, Гаўрылу Гарэцкага, дочак Альберта Паўловіча, Пётру Сергіевічу, Міхася Забайду, а таксама перакладчыку «А хто там ідзе?» на мовы народаў сывету: Міколу Брауна, Міхася Ісаўскага, Альбінаса Жукаўскага, Мустая Карыма, Уолтара Мэя і шмат каго іншых. За сямідзесятага гады ў мянтэ наможыўся досыць цікавы летапіс славутага Купалавага твору. Частку гэтага свайго жывога збору я апублікаваў у часопісе «Нёман», у «ЛіМе», «Голосе Радзімы». Частка ж і да сёняня неяв- домая нашаму люду. Напрыклад, успаміны Зоські Верас і ўнuka Францішка Багушэвіча Зыгмунта Абрамовіча. Зосьцы Верас і Зыгмунту Абрамовічу выпала ў адну пару вучыцца ў адной і той же гімназіі, ствараць адзін і той же гуртк гарадзенскай вучнёўскай моладзі. Менавіта славуты купалаўскі верш, ягоны грамадзянскі патас і паклікаў да жыцьця згаданы маладзёў гуртк. Абодва і творчыя дэбютавалі ў нашаніўскую пару і праз «Нашу Ніву».

Зоська Верас:

(31/VIII.76) «Учора атрымала Ваш ліст. Сціплаўся адказаць. Каб усё для Вас было ясна, мушу пачаць ад кароткай весткі аб Гарадзенскім Гуртку Беларускай Моладзі.

Гэты нелегальны Гуртк быў заснаваны ўвесені 1909 г. ...

ХАРАЛ «А ХТО ТАМ ІДЗЕ?»

— Вось гэты наш Гуртк 19 лютага 1910 г. ладзіў спектакль-вечарыну і тады першы раз у Горадні пляялі «А хто там ідзе?». — Пляялі на 2 галасы. Юзя Касацкая і Зыгмунт Абрамовіч.

Уражанніе на ўсіх словы паз-та зрабілі вялікае... Настой быў узвеслы і паважны. Дагэтуль помню... — Я жыву ў Вільні ад 1923 г. — Хіба і тут на канцэртах «А хто там ідзе?» можна было пачуць. — Аб гэтым найлепш Вам скажуць Р.Шырма ды Янка Хвораст.

Мой калега з Гуртку Зыгмунт Абрамовіч — мой равеснік. Нам па 84 гады... Працаўаў у трупе І.Буйніцкага. Магчыма, ён мог бы сказаць што цікавае аб вершы «А хто там ідзе?». — Мо ён уваходзіў у рэпертуар трупы? Раджу Вам напісаць, запытанаца.

— З. Абрамовіч жыве даўна ў Польшчы, але мовы не забывае. Адрас падаю у канцы ліста.

— Калі б Вы да яго пісалі, спашлецца на мяне, а мне паведамце, то я таксама да яго напішу, падгандю, каб Вам адказаў. Ён часта хварае, але ўсё ж да мяне піша.

Клопаты Зоські Верас былі недарэнныя, нямарныя. Праз пэўны час Зыгмунт Абрамовіч адгукнуўся на маю просьбу і прыслаў досыць разгорнутыя успаміны пра творчыя жыцьцё купалавага верша «А хто там ідзе?» і пра яго эпоху.

Зыгмунт Абрамовіч:

«Шматгодзьдзе прайшло ад таго дня, калі ў гарадзенскіх кляштарных мурах я перш-на-перш прачытаў, а пасля вывучыўся пляць незабыўны, сумны, як тагачаснае жыцьцё беларусаў, купалаўскі верш «А хто там ідзе?»

У сёняня ўжо гістарычным гуртку беларускай моладзі, які

здолеў выклікаць да жыцьця і нелегальнай дзейнасці Ф.Грынкевіч, — «А хто там ідзе?» чутно было амаль штодзённа. Прамаўлялі да нас і слова-тэкст і балючы зъмест — і музыка, якую з вялікім зразумленнем напісаў таленавіты кампазытар Л.Рагоўскі.

Аднак я, маючи імкненне (мо акцёрскае) да больш глыбокіх аналізаў, да падрабязнага разва-рушання матэрыялу, які трэба было выконваць, зацікаўся пытаньнем — чым жа па сут-насці з'яўляецца «А хто там ідзе?» сярод іншых твораў?

Верш даволі незвычайні па форме, нейкая не штодзённая вэр-сыфікацыя — гэта ж пытаньні і адказы! А хто пытае і каму сум-ны рэй нясе гэты адказ?

Безумоўна адно: пытае поўныя вялікага суму і гневу дапытліві Пісьніар, адказава пад'ярэмны, прыгнечаны Народ. З маіх думак я рашуча выкінуў назоў «гімн». Яшчэ не надыйшла пара. Лічыць, што «А хто там ідзе?» — кантата — неяк ні да чаго і ў музычным, і ў зместавым сэнсах.

Купалаўскі верш не даваў мне супакою, пакуль я не знайшоў слова «харал». Я падзяляўся сва-ею думкай, і сябры выказалі згод-насць.

Пазынней, ужо акцёрам І.Ц.Буйніцкага, у якога мы на кожным выступленні пляялі «А хто там ідзе?» — мела характеристар харалу.

У маіх успамінах «Ніходжанімі сцежкамі» (Польшча, кра-савік 1976, №4) я прысьвяціў купалаўскому харалу некалькі сло-ваў.

Як выконвалі «А хто там ідзе?» у праграмах 1-й Беларус-кай Трупы?

Пытанье сіпяваў адзін голас — сола. Адказ пляяў хор нясьпешна (Leute) — сумна, аднак зъ

цьвёрдай рашучасцю ў канцавых радках песні.

Гледачы, якія на 10-15 мінут раней сімляліся з выкрутасцю «Моднага Шляхцюка», прыціхалі, калі ў «канцэртнай частцы» пачыналася «А хто там ідзе?»

Неяк з'яўляецца запаноўвалі ціша, не чутно было нават шеп-ту.

Здавалася, што вось зараз усе падымаюць зь месцаў і песьню Янкі Купалы прыйме глядзельная заля як гімн, як Бацькаўшчыну.

Гэта не літаратура — гэта памяць майго старога сэру.

Такі ёфект быў паўсяюль, дзе на сцэнічную плошчу выходзіла «буйніцкая» моладзь.

«А хто там ідзе?» я слухаў у сваім родным Слуцку, яго на вечарынах выконвалі вучні Беларускай Гімназіі. Акампанемэнт вялядай вучыцелька родам з Старыцы Любоў Уладзімераўна Ранчэўская, мой шчыры і незабыўны таварыш.

Даўно таму ў Наваградку я чуў, што нейкія «патрыёты» зладзілі беларускі сход. Скончыўся дрэнна — прысутныя начальнікі выходзіць з памяшканья, нехта запяяў «Ад веку мы спалі», а з другога канцу залі два-три гала-сы — «А хто там ідзе?»

Слухаў я на вёсцы калі Сто-ўпцаў у дому польскай настаўніцы, як моладзь сіпявалі купалаўскі харал на зладжанай вечарынцы.

У самы цяжкі час гітлераўскага тэрору ў Ашмяне — я прабраўся над рэчку і ішоў побач не-вялікіх хатак. Ужо вечарэла і хутка надыхаўся «паліцэйская гадзіна». З аднагодамку зусім ціха чутно было гітару. Зьдзіўлены, яя верачы вушам, я спыніўся. Нехта ціхенъка іграў мэлёдью «А хто там ідзе?»...

Я доўга ня мог зразумець,

чаму, калі ішла гаворка аб твор-часці Янкі Купалы, якая з'яўляеца высокай магутнай вехай на дарозе беларускага адраджэння — мянтэ спыняе нейкі недахоп.

І толькі цяпер, калі я напісаў аб маіх «сустрэчах» з вершам вялікага Песьніара, я зразумеў і знайшоў адказ: рэч у тым, што між дзеячоў беларусаў, якіх я ведаў, гутары ў меў асабістыя адносіны да іх творчасці, не было Купалы. Не давалося мне ўбачыць Яго і падзяляваць за ягоную твор-часці.

Сягоныя з далёкай Польшчы з нагоды «А хто там ідзе?» я хачу далаўчыць слова глыбокай пашаны для памяці Янкі Купалы. Яна на стагодзьдзі застанецца сярод усіх, хто любіць беларускі народ, мае пашану да прыгожай мовы продкаў...

Перачытваючы згадкі Зоські Верас і Зыгмунта Абрамовіча, думаеш сёняня на толькі пра тое, што яны згадалі, але і пра іх саміх. Досыць ужо сталага веку, на дзясяткім дзесятку, калі ўжо і памяць прыжухлая, і рука не тае трываласці, як у маладосці, яны ўсё ж адгукнуліся на маю просьбу, знайшлі сілы, каб занатаўца на паперы найцікавейшыя для нас падзеі з часу нашага нацыянальнага адраджэння. Імі кіравала высокая ўсведамленне сваёй адказнасці перад будучынай Беларусі, краю. Ім хацелася, каб пра іхня парываніні ведалі наступныя пакаленыні. І на проста ведалі, а каб на закладзеным імі нацыянальным падмурку будавалі сівадама величнай дзяржаўны гмах. Зоська Верас, прыкладам, на мае трывогі, ці не занадта я надаку чаю ёй сваім пытаннямі, звычайна казала: «Не і не! Гэта ж мой съявы абавязак, і я ня толькі мой, а ўсяго старэйшага пакаленыння расказаць маладышам усё, што вартое нашае гісторыі». І гэта былі праўдзівыя слова.

Уладзімер Содаль

некаторыя ягоныя біёграфы. Яны даводзілі, што «варн» са старафранцускай перакладаеца як «альх», і сапраўднае ягонае прозвішча — Аляшкевіч. Гэта легенда распаўсюдзілася яшчэ пры жыцьці славутасці з ягоным жа падачы. У пэрыяд найвышайшай папулярнасці маладога аўтара звычайна акалялі журналісты, ахвочыя, як вядома, да сэнсаций. Жуль Вэрн, якія супраць быў пажартаваць, закінуў «качку» ды не абвяргаў яе потым. А ў размовах з сябрамі ўсялякімі на-мёкамі культиваваў няправду: карыстаючыся багатай фантазіяй, прыдумляў гісторыі пра пекных польскіх паненак ды пра свае рамантычныя

ручна зрабіў штуку. Галілей, ягона мужнасць па-за сумневам, усё ж не казаў у твар інквізіцыі вядомае «Erreg si tiove» («Аж яна круціца»), інайч быў бы неадкладна пакараны съмерцю. Пратаколы скандалынага працэсу да сяняня захоўваюцца ў ватыканскіх архівах, але вядомы выраз быў эндыдэзыя ня ў іх, а толькі ў 1911 годзе па-мастаку схаваным пад рамамі партрэта вучонага, што быў намаліваны ў 1646 годзе адным з вучняў вядомага тагачаснага мастака Мурылья на замову біскупа Асканія Пікаламіні — сябрука Галілея. Пікаламіні — і ёсьць, гледзячы па ўсім, аўтарам знакамітага выслоўя.

ЖУЛЬ ВЭРН — ПАЛЯК

Жуль Вэрн (1828-1905) ніколі не мёў польскіх каранёў, хаты так лічылі

помнік — фігуру сабакі з каштоўнага парсакага мармуру. А ў тадышнія Грэцыі жылі для сабак якраз і служылі стаўня бочкі. Дыяген наўрад ці здолеў бы, жывучы ў бочцы, прыдумляць і запісваць свае дыялогі ў наукачы

Вадзім КАРЦАЎ,
трактоўны пераклад паводле Людвіга СоўЧАКА

ЭНЦЫКЛЯПЭДЫЯ ПАПУЛЯРНЫХ ПАМЫЛАК

АСОБЫ

ДЫЯГЕН ЖЫЎ У БОЧЦЫ

Дыяген (404-325 да н.э.) ніколі не жыў у бочцы дзеля таго хаты б, што быў філёзафам, а не вар'ятам. Гэта байка пра папулярнага юўжнага грэцкага мысьляра, можа мець адну з наступных крыніц: 1) Дыяген меў комплекс віні за ёздзейнінае ў юнацтве злачынства — падробку грошай і таму жыў у неадэктаваныя ягоным даходам съцілым дамку, які багатыя атэнцы насымешліва называлі «ліфас» (бочка); 2) Дыяген меў удосталь зайдзісцікай і ворагаў — адзін з іх, вядомы філёзаф-апанент, аднойчы сказаў: «Чалавек нагэтулькі ліхадумны мусіць жыць у бочцы, бы пёс». Адтоль і пайшло; 3) Калі Дыяген памёр (апошнія гады ён жыў на Крыце), уздзячныя тубыльцы паставілі яму

помнік — фігуру сабакі з каштоўнага парсакага мармуру. А ў тадышнія Грэцыі жылі для сабак якраз і служылі стаўня бочкі. Дыяген наўрад ці здолеў бы, жывучы ў бочцы, прыдумляць і запісваць свае дыялогі ў наукачы

АРХІМЭД СПАЛІ РЫМСКІ ФЛЁТ

Старожытны вынаходнік не падпіў рымскі флёт, які асаджай у 215-212 гадах да н.э. Сыракузы ні аграваднай лінзай, ні якім іншым шкляным прадметам, бо на той час не існавала сродкаў і тэхналёгіі вырабу такіх прыстасаваньняў. Але сучаснае мадэляваньне, праведзенае ў 1973 г. грэцкім вучо-

Любou Адзінота

РЭАЛІІ МЕСЦАЗНАХОДЖАНЬНЯ

Сказали: стаяць на месцы!
Нарэшце
Я рушу наперад з душэўным уздымам
Плігрыма.
Кожы вольны ў выбары справы
Ці стравы,
Ня толькі хлебам надзённым насычаеся —
Каесяся,
Значыца, ня ўсё так безнадзеяна.
Пякельна
Змушаны выбірацца ў трэцяе тысячагодзьдзе
З разводзьдзем,
Як і даўней сплыве лёд на Бярэзіне.
У сяродзіне
Утульна, цёпла, ды цесная поза съціскае рух, —
О, съвяты дух,
Дзе твае шчасльвия імгненыні?..
Пакалені
Незалежна ад поглядаў ня ў стане ўплываць на падзеі
Падзелай
І на права мець самае неабходнае,
Годнае,
Што прывіта з любою ад кальскі,
Мой блізкі,
Чым можаш рэальна дапамагчы?
Перасцерагчы
Сына ад напасьцяй: ня ўкрасьці, не забіць, ня здрадзіць,
Ня страціць
Моц прыцягнення пакутнага краю,
Заклікаюць
Званы ў навакольлі стварыць прыстанак сваёй души,
Скажы
Што хочаш сёньня ад жыцьця на гэтай зямлі?
Набылі
Нязыменна чужое паўтарэньне назваў вуліц,
Ці прытуліць
Горад да крыла праспект Святой Эўфрасіні?
У золкай сіні
Стромкі хвоі верхалінамі чапляюцца за аблокі.
Вытокі
Блакітных мараў павольна счэрпалі сябе
У барацьбе
Супраць нерухомасці зьдзяйсьненіні.
Прызначэннем
Тут даражыць спачатку і да канца,
І мудраца
Не турбуй, ня дасьць парады як перанесьці тое
Благое,
Што напаткаеца наперадзе.
На беразе
Неўгамоннай ракі прыпыніліся паломнікі да Рыму
І Ерусаліму.
Магчыма радасьцю поўняцца тыя, хто выйшаў зь цянётаў
Самоты,
Адзіноты і звыклага прыўзнятага настрою.
Мрою
Апынуща аднойчы ў дзяцінства квітнеючым лузে
У самай роднай запаветнай
Беларусі.

Сяргей Балахонаў

Ты, я і АУТАР

Ю.С.

А раптам заваконны краявід
скамецица, патрэскаеца ладна,
і ў сълепкім звязніні квартавых планід
затанчым аргентынскаса мы танга.
Забыўши пра няўменьне танцаваць,
я закружу цябе, нібы кружэлку,
і ўся вілікакняцкая ральц
падзівіца на спрытнасць нашу вельку.
Мястачка скамецица ад вясны,
тваёй вясны, вясны расьперацанай.
Зазвоніць арганістя ў званы,
а званы заграча на арганах,
і наша разьднанасць праладзе,
мы зынтэгруемся для вечнасці аргамаў.
Мёд зь лівам пачаць па барадзе —
наш аўтар пагуляе досыцца класна
на съвяце неўкрайковых вачэй,
на съвяце нерас্লыхтых далалядай.
Ён абяцаў ня ўмерці, што хутчэй
так будзе, і калісь на чорных лядах
мы стрэнземся, ня будзе ён судзіць,
расскажа пра нялёткую работу,
паўторыць: «Нас, спадарства, не разъбіць...»
і скончыць непрыстойным анэдкотам.

Эдуард Грахавец

Са шчасьцем сустэрэца
Нам рэдка здарaeца,
і толькі таму,
Што вечна ў жыцьці
Мы ловім у руکі,
Што з рук вырываеца,
і тое шукаем,
Што нам не знайсьці.

Нас разъялялі дарогі.
Гасцінцы ляцелі стрэламі
і трэслы ў мулкіх кузавах,
Быцца праў зіты сеялі.
Нам усміхалася сонца,
Соннае, чырвонавознаке,
Нам руки да болю ціснулі
Знамёны на вясельлях.

А дзесяці кнігайкі плакалі
За вёскай над лугавінамі,
і ўдалеч глядзелі маці,
Далонямі сонца прыкрыўши.
Ім штосьці шапталі сосны,
Што ўздыбіліся над хатамі,
Вятраты-буяны крылатыя
Цьвет абрасалі зь вішань.
І так пракодзілі вёсны
З чаканыні і надзеямі,
Блукалі ў дубровах леты,
У шорауху съпелых траў.
А зімы звідзіраць прыходзілі
З восені шэрый адзеные,
і толькі сосны, як некалі,
Высьвісталі на ятрах.
І мы да матуль вярталіся
Стройныя, як алені.
З салёнім дарожным ветрам
І пахам маҳоркі горкай.
Мы падалі ім на руکі,
Мы падалі ім на калені.
І плакалі маці ад радасьці,
Галовы ўзыняўши горда.

Ян Дзівасіл

Съмерць мая ня стане цяжкай стратай.
Роспач вашых сэрцаў не кране.
Пры жыцьці ня быў я герастратам.
Хутка вы забудзеле мяне.

Хоць і не дарогаю Ісуса —
іншы мне выносиўся прысуд, —
я, адзін з апошніх беларусаў,
цяжкі крыж гаротніка нясу.
І сабе я не прашу збавеніні —
за сасыцёр малоя, за братоў.
Госладзе! Пашлі ім прасвятыленьне:
хай нарэшце ўбачаць, хто ёсьць хто.

БАЛЯДА ПРА ЦВІКІ

Заржавелыя плешки
ўпрыцмок цалавалі
варанёнае сталі
байкі малаткоў:

Літаратурны сэмінар «Варштаты»

Сержку Б-ну. На гэты раз твор атрымаўся
больш-менш чытальны. Праўда, і ён шматслоўны,
што перашкаджае яму вольна залятаць у чы-
тацку душу.

Іраку Л-ку. Думкі правільнія. Але так дума-
юць усе, каму неабыкавы лёс нашай Бацькаўш-
чыны.

Янку Я-чу. Твор не атрымаўся.

Міколу Яў-ку. Вы напісалі пра сваю твор-
часьць прауду: «На аматарскім узроўні вершы
шчырыя пішу...» Пішыце карацей. Тэды нешта
атрымаеца.

Георгію Ст-чу. «Украіне Купалы і Коласа Гора
бязымежнае: Ходзяць крыўда і боль, Ходзяць
роспач і страта сама». Усё так. Так было і пры
Купалу і Коласу. Так пісалі Купала і Колас. Ці

варт паўтараць клясыкай?

Радзімічу. У Вас ёсьць «жывая журба», якую
убачыць неба. і ёсьць адчуваньне меры. Пішэце
яшчэ, будучы добрыя вершы.

Анатолію Ба-ку. У творах шмат пытаньняў
кшталту: «Калі як людзі будзем жыць?» Шмат тво-
раў з такімі радкамі і ў нашай пошце. Друкуюм
толькі самае арыгінальнае.

Уладзіславу Жы-ку. Ваши вершы сапрауды,
як вы пішаце, падыходзяць пад узънёсла-патрыя-
тычную хвалю. Гатата мала, каб творы былі над-
рукаваны.

Ганыне М-чу. Верш ня зь лепшых. Даشهце
белой, каб было з чаго выбіраць.

Браміславу Пя-чу. «Гімн каханыня» не загучаў
як гімн.

Віктар Шайв

Рыгор БАРАДУЛІН Ліст чацверты

Сум — нацыяналіст.
Душа — касманапалітика.
Радаіма — незачыненая хата.
Шпачыны шчыры съвіст
І туманкова сълітка
Блуканцу нагадаеца зацята.
З усіх дарог адна
Жаданая — дадому —
І ў багаця, і ў ябогі-старца.
Чакае ўсіх яна.
Ня дай, Гасподзь, нікому
Без дарагой дарогі той застасца...

на Палесьсі пайсталых
сялян катавалі,
заганялі паболей
у цэлы цвікоў.

Неахвотна жыцьцё
ад ахвар адлігала.
Дзед сівы жалкаваў
на съміротным крыжы:
— На будову жытла
нам цвікоў не хапала,
а для справы ганебнай —
во колькі ляжыц!

Настасія Нудасава

Сыцюдзёна раса на
скрыжаваньні,
Халодны подых гнісных
ланцугоў...
У бессэнсоўным, нізкім
аб'яднаныні.
Мы страцілі сваіх жывых багоў,
Забыліся пра матчыны наказы,
Святыні краю разгромілі ўшчэнт
І самую ганебную абраузу
Прымаем, быццам шчыры
камплімент.

Але мне сыніца ў думках
непакорных
Святочны дзень і сонечная
плынь:
Нашчадак мой пад сораму
дакарам
Шануе памяць зыншчаных
святыні!

Ружовая вясна на скрыжаваньні,
Перадапошні подых ланцуго...
З усіх съцяжынак мне крытыцы
змаганье!
І сіла невымерная ў руках!..

І пайстаюць надзеяй уваскрэслай
Народжаныя крыўдай змагары,
А над зямлій ліеца водар песні
У рамонках белых чырванью
зары.

Вера Ліпская

Не шукайце сур'ёнай падставы,
Прыпыніце сваю мітусыню
І пакіньте штодзённыя справы
Проста так... Сустракайце вясну!

Проста слухайце съпей жаўруковы,
Піце сонечных промняў настой.
Не шукайце нагод адмысловых —
Проста дыхайце новай вясной!

На блакітнай пралескавай высьпе
Адшукайце адбітак нябес,
Памаліцесь шчыра, урачыста
У прасвятыленым храме бяроз.

Вы пакіньте штодзённыя справы,
Прыпыніце сваю мітусыню;
Не шукайце сур'ёнай падставы,
Проста так сустракайце вясну!

Завітай у мой съвет
і застанься ў ім. Назаўсёды.
Толькі слова адно —
і ўміг браму сама адчыню,
Што было да цябе —
ахвярую каханыня агню.
Завітай у мой съвет
і застанься ў ім. Назаўсёды.
Там, дзе поўніца крыніца
надзеі гаркавая слодыч,
Свяе сэрца, нібыта
гадзіннік, у шчасьці спыні.
Завітай у мой съвет
і застанься ў ім. Назаўсёды.
Толькі слова адно —
і ўміг браму сама адчыню...
и

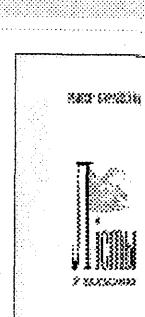
Алесь Макрацоў

Радаўніца.
Рыжкаўскія клады.
Магілы продкаў...
Магілы родных,
блізкіх, знаёмых...
Ніводнага надпісу
па-беларуску...
Першы надпіс
на мове продкаў
зьявіца над маёй?

Алесь Філіповіч

ВЕРШАПОКАЗКІ

Адны ідуць на Купальле
шукаць Папараць-кветку.
Іншыя ставяць сілкі
на Сіннюю птушку.
Дзівакі!
...Пайду закіну нерат
у бліжэйшую сажалку...

У выдавецстве «Беларускі кнігазбор»
выйшла новая кнішка вершаў Ры-
гора Барадуліна «Лісты ў Хель-
сікі». Гэта 28 вершаў-лістоў да Ва-
сілія Быкава ў ягонае фінскае выг-
нанье. Адказам на вершы — 25
малюнкаў Быкава, зробленых у па-
ночным краі. Клясычны правапіс.
Цена ў сядзібах ТБМ і БНФ — 480
руб.

НА ВІНЫ

Пад дзіравым
парасонам

Трэцяя бронзавая скульптура ўпрыгожыла Міхайлавіцкі сквер калі менскага вакзалу. Постаць дзяўчынкі пад дзіравым парасонам, створаная Уладзімерам Жбанавым з ініцыятывы Уладзімера Ярошына, нагадвае мэтафарычны партрэт цяперашняй Беларусі.

Цэсьлер і Войчанка ў Гановэры

На сусветнай выставе «Экспла-2000», што адбылася ў Гановэрэ, выстаўленыя творы беларускага мастацтва. Наведнікі экспазыцыі «Водныя сусветы» могуць паслушаць твор менскага кампазытара Віктара Косьцеля «Вада ў пяцёх сусветах», які выконваецца на незвычайнных інструментах, у тым ліку на пляшках з водой. Гэты твор стаўся адным з пераможцаў конкурсу, у якім бралі ўдзел 10 тысяч кампазыцый з 47 краін. На выставе «Экспла-2000» можна ўбачыць і праект беларускіх дызайнераў Уладзімера Цэсьлера і Сяргея Войчанкі «Дванаццаць з Дваццатага», прысьвечены выбітым дзеячам авангарду. Постаць вялікіх папярэднікаў мастакі ўвасобілі ў выглядзе велізанных яек з мармуру, шкілі ці вікоў. Які Цэсьлер і Войчанка ўжо выстаўляліся ў Галянді і Рәсе, а неўзабаве пераедуць у Злучаныя Штаты.

Кампакт Мікуліч

Фірма «Каўчэг» выпусліла аўдыёкасту і падрыхтавала кампакт-диск «Ах, любоў мая зь песьні апошніх гадоў Надзеі Мікуліч. Колішня салістка ансамблю «Верасы» стварыла ўласны выканальніцкі стыль на памежы эстраднай і народнай музыки. У той жа фірме «Каўчэг» выпушла книга вершай і прозы «Знайсці сябе пад знакам заўсяку» бывога прадюсера «Песьніроў» Аўэніра Вайнштейна.

Стужка Асьлюка

Адзіна дакументальная стужка з Беларусі, якая бярэ сёлета ўдзел у міжнародных кінафестывалях, — фільм Віктора Асьлюка «Андрэевы камяні» пра клоуна, які весляў паміраючых у шпіталах ад лейкеміі чарнобыльскіх дзяцей, пакуль сам ледзь не згарэў у аўтакатастрофе. Герой стужкі спрабуе ўратаваць націю, высякаючы малітвы за Беларусь на камянях Крэўскага замку. Фільм, прэм'ера якога толькі што адбылася на міжнародным кінафестывалі ў Кракаве, атрымаў запрашэнныя на фестывалі ў Карлавых Варах і Пецярбургу.

НОВЫЯ КНІГІ, ДАСЛАНЫЯ Ў РЭДАКЦЫЮ

А.Адамовіч. Рана на Івана. — Менск: Беларуская наука, 2000. — 215 с., іл. — Наклад 800 ас. ISBN 985-08-0299-5

Аўгент Адамовіч у сваім кнізе «Сабраў плён шматгадовава працы ў даследаванях адраджэння й сувязкавання ў Беларусі традыцыйных (лаганскіх) сувязяў у апошніх дзесяцігоддзях ХХ ст.

Э.Ажэшка. Выбранныя творы. / Укладаныя, прадмова й каментары В.Гапавай. — Менск: «Беларускі кнігабор», 2000. — 512 с., іл. — Наклад 4000 ас. ISBN 985-6318-73-4

Чарговы том «Беларускага кнігабору» выйшаў чырвонай сарыі гэтага шматтомнага выдання, дзе друкуюцца клясыкі беларускай літаратуры. Творы гардзенскіх пісьменніц выходзяць па-беларуску ўпершынай за апошнюю чвэрцьку стагоддзя (апошнія разу Ажэшку выдавалі па-беларуску ў 1975 г.).

С.Астравец. Цэнзарскія наўкі. Проза 1984—1999 г. Горадня — Беласток, 2000. — 545 с. ISBN 83-912637-1-1

Гарадзенскі карэспандэнт «Свабоды» й «Нашай Нівы» Сяргей Астрэўшоў сам выдаў некалькі «рассыпашані» ў наборы дзіражнага выдавецтва кнігі свае прозы. Наконт наўкіца звязваўся ў сядзібу БНФ (Варашан), 8 або званене 227-78-92.

Беларусь глазам российскіх журналистаў. — Масква: Галерня, 1999. — 208 с. — Наклад 1500 ас. ISBN 5-8137-0025-0

Кнігу склалі нарысы расейскіх журналістаў з іхнімі ўражаннямі ў рефлексіі ад наведання лукашэнкаўскага Беларусі, напісаны ў часе візіту ў нашу краіну паводле адмысловага праекту інстытуту «Адкрытае грамадства» й Беларускай асацыяцыі журналістаў.

Л.Галубовіч. Апошнія вершы Ле-

Дудараў-актор

Старшыня Саюзу тэатральных дзеячаў Беларусі Аляксей Дудараў адзначыў свой 50-ы дзень народзінаў, выканашы на сцене Тэатру юнага гледача ролю вядомыя Дабрыні ў спектаклі паводле ягонай п'есы «Палацанка». Дудараў пачынаў свою тэатральную кар'еру 24 гады таму артыстам гэлага тэатру, і менавіта ў ЮГУ адбылася прэм'ера ягонай першай п'есы «Выбар». Драматург паўбяцаў захаваць як сувенір свой заробак артыста за рэптыцы і спектакль «Палацанка» — 400 рублёў. Такія вось грошы ў Беларусі атрымліваюць артысты першай катэгорыі.

Юрась Барысевіч

Кніга Аркуша

У сэрыі «Бібліятэка часопіса «Каласы» выйшла кніга Алеся Аркуша «Выпрабаванне развоем» (артыкулы, эсэ, гутаркі). У зборніку сабраныя тэксты апошніх 5—6 гадоў. Прадмову да кнігі

напісаў Валянін Акудовіч. Матэрыялы зборніка фармулююць асноўныя прынцыпы «Таварыства вольных літаратараў» — нонканфармізм, лібералізм і падкрэслена пазыцыйнасць да сталіцы.

Паводле БАРС

Фотамода

У Музэі сучаснага мастацтва адчынілася выставка 39 наўмецкіх фотамастакоў, якія здымалі ўспышкі моды і эротыку для жаночых часопісаў. Выставка паказвае, як змяніліся за апошнюю палову стагоддзя на толькі прыёмы мастацкай фатографіі, але і самі немікі. Тварам нацыі замест былых кіназорак з арыстакратычнымі манерамі цяпер сталіся самаўпэўненыя дзяўчата бяз комплексаў.

ПАРНАТАЎЦЫ

3-4 чэрвеня ў Менску адзначала дваццатыя ўгодкі выпуску самая нацыяналістычная кляса «парнату»

«Парнатам» называюць Рэспубліканскі інтэрнат па музыцы і выяўленчым мастацтве імія І.Ахрэмчыка. Дзякуючы арганізацыйным выслікам Андрэя Радзіёнаў ў «Сталоўцы» непадалёк ад пэнатаў сабралася добрая частка клясы ў шэсцьці настаўнікаў на чале з былым дырэктарам «парнату» Ратабыльскім. Марына Безбородава з супреччу прыехала нават з Аўстріі.

Многіх нацыяналістичных ініцыятыў 80-х падысталі з удзелам хлапцу ў дзяўчын, што ў 70-я вучыліся разам у гэтай клясе. Напрыклад, рок-гурт «Бонда» немагчыма ўявіць без Івана Маркава і Сяргея Кныша. Гэтаксама цяжка ўяўіць «Майстроўню» і «Талаку» без удзелу Генусы Лойкі, Алеся Косткі, Андрэя Радзіёнаў, Янкі Медзведзёва, Алены Каравай, Святланы Слуцкай. Палова выпускнікоў клясы ўдзельнічала ў талакоўскіх сълеўках і «калядках» і праўшла шкальенне Ларысы Сімаковіч. Тому сцільваюць яны адмыслова. Што пацвердзілі на чэрвеньскай супреччице. Нават стварэнне «Тутэйшых» не абыш-

лося без «парнатайцаў»: у першы, нонканфарміскі склад суполкі, якая напачатку нелегальна звіралася ў інтэрнате Акадэміі навук, уваходзілі Лойка й Костка.

Пэрспектыўную клясу прыкметлі ў свой час выкладчыкі «парнату». Менавіта ёй выпаў гонар удзельнічыць у «народным» праекце — мастакамі адзабленыні зборніка вершаў Элзі Агняшкевіц «Доктар съмех». Кніга пабачыла сьвет у «Мастацкай літаратуре» ў 1977 годзе. У ёй было змешчана на каля 30 малюнкаў маладых «парнатайцаў» — Алены Каравай, Рыты Рыбачок, Алены Зуевай, Тані Храмянковай ды іншых. Тады пра маладыя талені нават зрабілі перадачу на БТ. Так пазуіць хадзелі падкупіць маладзь. Аднак кляса пайшла ў іншым кірунку.

На супреччице шмат згадвалася крамольнага, аднак самым антысавецкім учынкам аднадушна быў прызнаны «акт» Тацяны Храмянковай. Пад час творчай супреччице з народным мастаком Міхаілом Савіцкім у Палацы мастацтва яна

задала майстру пэндзля правакацыйнае пытаньне: «Чаму беларускія мастакі маюць такіх шчасльівых калягасяў?» Вось, напрыклад, мая бабуля жыцьцё адправіла ў калгасе, аддала яму ўсё здароўе, да таго ж выгадавала шасьцёра дзяцей. А ёй прызначылі пэнсію ў 12 рублёў. Дых чаму ёй радавацца? Атрымалася спрашэнны канфуз. Савіцкі разгубіўся. Адна з выкладчыц адвіяла ў бок дзяўчыну ў папярэдзіла, што паслы тых пытаньняў яна не паслушае, ні ў адзін інстытуце. Дзяўчыну асабліва не напужала, бо яна разам з сяброўкай, Светай Слуцкай, у «парнаце» нават не ўступіла ў камсамол.

Гэтая кляса ўяўляе сабой шчасльівыя вынікі з беларускага правіла, калі ў розных нацыяналістичных хадзюсах сваркі ўзьнікаюць часцей, чым хмары на небе. Дзесяць гадоў таму «парнатайцы» адзначылі першы юбілей выпуску гэтак жа мнагалюдна й сардочна. Надалей вырашылі зьбірацца часцей.

Алеся Аркуш

больш выпаваны дзяячы пісьменнікі краіны. Ціана 1650 руб.

Магілёўская дадзініца, 1999 г. — Магілёў, 1999. — 192 с., 50 іл. — Наклад 1000 ас. ISBN 985-6568-07-2

Гэты магілёўскі часапіс цяпер выходитці штогод. Наконт наўбітыя траба звязацца ў менскую сядзібу БНФ і ТБМ.

Д.Міцкевіч. Любіць і помніц.

Успамінае сын Якуб Колоса. — Менск: Польмія, 2000. — 288 с., іл. — Наклад 2800 ас. ISBN 985-07-0363-6

Даніла Міцкевіч, сын народнага песьняра, згадвае пра невядомыя бакі жыцця Колоса, пра ягоных сабрі і сучаснікаў. Кніга мае шмат фотадзімкай і лёгка чытаецца. Ціана 515 руб.

Памяць. Мсьціслаўскі раён: Гістарычна-дакументальны хронікі гароду і района Беларусі. / Укладальнік У.Гаснякоў; Рэдкалегія: У.Гаснякоў, Алеяўшчына, Ф.Дзікіч.

Мастак Э.Жакевіч. — Менск: Польмія, 1999. — 608 с., іл. — Наклад 3000 ас. ISBN 985-07-02-01-X

Чарговая кніга «Памяці» прысьвячана раздзіме Алега Трусава і Уладзімера Караткевіча.

Студэнцкая думка. № 5, траўень 2000 г. — Менск, 2000. — 40 с. — Наклад 1000 ас.

Агліяд падрыхтаваў Віктар Мухін

Жаданыне гаварыць па-свойму

Антон Цвид, «Сторінкі хвиль», — Берасьце, 1999. Сэрыя «Берасьцейская вогнішча — Берестейскія багаття», 104 с. Наклад 299 ас.

Гэты невялікі зборнік вершаў — першая кніга пазіў чиста на ўкраінскай мове, выдадзеная на Берасьцейшчыне пасля 1944 году. Дзіўнае пачуцьцё, якое ўзынікае па яе прачытанні, можна выказаць фразай: хочацца гаварыць па-свойму...

Цыпд піша вершы пра рэчы, мае, родныя ад пачатку: пра кантрольна-съледавую паласу на мяжы, што мазоліла вочы з маленствам, пра дызэль Берасьце-Ладава, які, здавалася раней, ідзе з Заказанкі ў вялікі съвет, а цяпер ідзе з съвету ў Заказанку, пра старыя Бугу, і маладую ўкраінку, што ўтапілася ў іх падстадзядзя таму... Съвет майго жыцьця — съвет, які памяць адразу ж паслужліва разбудоўва і размалёвае такімі фарбамі, якія бываюць у сънне: пясчаныя сівыя пагоркі-видмы, вечныя несыціханы шум сонаў над домам, твары тых, хто гаварыў на адной са мною гаворцы і каго даўно ўжо няма...

Тэхніка вершаў адыхаўці на другі плян. «Простыя слова, простыя рэчы», паводле ўдалага выразу Міхала Алемпайдыстава, калі яны сапраўдныя, красаючыя макней за вытанчаныя да даска-наласці.

Вершы назапашваліся ўсё жыцьцё, каб аднойчы, у сапраўды добры дзень, ператварыцца ў кніжку. Наклад, вядома, невялікі. Ахвотных купіць кнігу й пачытаць, як «Над Мотыкаламі гуртуються бусли» і «Знову травень засвітів кульбабі...», было неусуненне на нашмат болей. Аўтар таксама пераклаў для

Адам Глобус

Быкаў

У віленскім Палацы мастацтваў загаварыў я з шатнікам, спытаў, ці не мастак ён. Сівабороды дзед сказаў, што пэнсіянэр. Я настойваў... «А былі мастаком?» «Не, быў некалі літаратурным крэтыкам. А Вы з Рәсей? Тут мне давялося не пагадзіцца. «Зе Беларусі». «О, мы ў Літве ведаем пра вашую драму». «А я чытаў літоўскую прозу». «Каго?» «Аўгустаса». «Ён вельмі савецкі пісьменнік, і па-расейску выходзілі кепскія пераклады». «Я чытаў Ланскайскага...» «А гэты нічым не вызначыўся. Вось ваш Быкаў сапраўдны сумленны літаратар, толькі рэдактары крэтыкі зрабілі з яго савецкага». На тым і разышліся. Можа праз дзесяць ці дваццаць гадоў нейкі шатнік у Менску скажа, што рэдактары зрабілі з Васіля Быкова антысаветчыка. Парафіям.

Воўк

Прадпрымальнік Леанід Воўк перабраўся з Беларусі ў Ізраіль, а адтуды ў Літву. У Вільні начаў разгортваць камэрцыю, дайшоў да харчоў. А прадукты, пасыльныя жыццю на сівятых землях, не прадукты, калі не кашэрныя. Воўк прывез у Вільню рабіна. Той прыйшоў на Воўкаву хлебапякарню, паглядзеў і пачаў рабіць абход, зазіраў па ўсе куточкі. «Што Вы шукаеце?» — «А ці не было тут дзе сывінарніка...» Воўк сумеўся. «Ты ўяўляеш, — казаў мне Лёня, — ён пасярод гораду сывінарнік шукаў!» А нашто звідзіліца, калі віленчкі пайсюль тое сывінства ядуць. Зрэшты, арабы сывініне не ўжываюць, а габрэю жыць з імі ня соладка.

Чупоніс

Жывапісец Ёнас Чупоніс расказаў сучаснае віленскае паданье... «У паваеннай Вільні была прычма вонкні на дахах. Сталін загадаў тых вонкні прыбраць, каб змагары за самастойнасць Літвы не маглі ўцякаць праз іх ад энкаўдыштаў. Но наш лясын брат — скок у вакно, і паляцеў па дахуць, з даху на дах, з даху на дах... Ніякі энкаўдышт ня зловіць. А цяпер вярнулася самастойнасць, паглядзі — і вонкні на дахі вярнуліся».

А калі ж у Менску вернуцца

падобныя вонкні, пазабіванныя Язэмам Джугашвілі?

Трусаў

На дні нараджэння ў манежкеншчыцы Тамары Ганчаровай я сядзеў за столом побач з мілавіднай кабетай, якая працавала ў рэстаўрацыйных майстэрнях разам з Алегам Трусовым. Кабета пераконвала мяне, што ў Трусава ёсьць каханка, а я пярэчыў — маўляў, з такім, як у Алега, аблічкам каханкі быць ня можа. Трусаў і ў дваццаць пяць выглядаў на восемдзесят два. Такое бывае: адны ў сорак выглядаюць на шэсцьць гадоў, а іншыя ў шэсцьць — на сорак. Геранталігічныя працэсы не такія аб'ектыўныя, як нам хадзелася б. І колькі ні пераконвала мяне кабета ў наяўнасці трусаўскай каханкі, я не паверыў.

Галубовіч

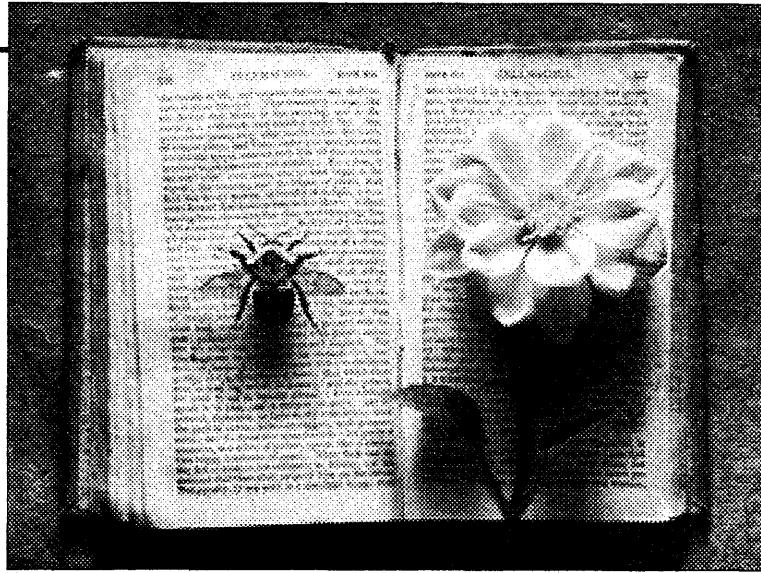
Лёня Галубовіч запярэчыў, калі я называў яго добрасумленным літаратурным чыноўнікам. Ён ахарактарызаваў свой стан, як цвярозас разъвітаныя з літаратурнымі ілюзіямі... Дарма пярэчыш, Леанідзе. Для стаўнішнія й замацаванні беларускай самастойнасці нам якраз і не стала такіх, як ты, чыноўнікаў, і наагул усялякіх чыноўнікаў розных маштабаў, відаў і падвідаў. А расчараваных, пэсімістичных, настроенных на разъвітаныя з ілюзіямі — прычмы.

Маліноўскі

Рэстаўратар Юра Маліноўскі расказаў, што ягоная маці жыве ў вёсцы й так напрацоўваеца за дзень, ажно ўвечары ня можа глядзець тэлевізію. Яна як прысядзе, дык і засынае. Сам Юра такі ж, як і маці, працаголік. А мне ўсё ня сціпца.

Самедаў

Турак з Азэрбайджану Асім Самедаў прыехаў вучыцца ў Беларускі тэатральна-мастакткі інстытут. У Азэрбайджане не было вышайшай наўчальнай установы па выяўленчых мастацтвах, і Асіма ўзялі без іспыту. Ні расейскай, ні, тым болыш, беларускай мовы ён ня ведаў. Яго вучылі. Першае, што засвоіў Асім — лаянка. «Піляці нярускі», — бясконца мармытаў Самедаў. А калі загадык катэдры Гаўрыла Вашчанка спытаў: «Як жывеш, Асіме?» —

СУЧАСНІКІ І СУАЙЧЫНІКІ

пачаў: «Нічэво, піляць, харашибжыў!»

Малішэўскі

«Адамык (я) ніколі не пакажа сваёй карціны, калі ў яго дома будуць схаваныя дзівіны іншыя», — на праглядзе дыплёмных эсізаў заўважыў мастак Альгерд Малішэўскі. — «Бо ён у нас геній. Мы можам гаварыць пра ягоную працу самыя дрэнныя словаў, а ён будзе стаяць і думаць пра схаваныя ад нас палотны». Сам за сабою я гэтай якасці не заўважаў, а рабіў тое інтуіцыйна. Толькі дзяякуючы Малішэўскому я пачаў прыходзіць спачатку карціны з малюнкамі, а пазней вершы з апавяданнямі. Ні разу я ня выдаў книгу, калі ў мaim любым стале не хаваўся рукапіс наступнай, лепшай.

Хадыка

«Адамыку (мне) трэба дазваліць рабіць тое, што ён хоча. Інакш ён наагул нічога рабіць ня будзе. А калі яму дазволіць працаваць свабодна, ён зробіць і сваё, і тое, што трэба па праграме», — так Алег Хадыка адстайваў і адстаяў мае права на эксперыменты ў тэатральна-мастакткі інстытуце. А пазней ва ўсіх галінах выяўленчага мастацтва мне пе-рошкаджалі эксперыментаваць. Нават выгналі з працы з рэষтам.

рацыйных майстэрняў за тое, што ў непрацоўны час напісаў кампазыцыю «Страшны суд». З палотнаў глядзялі людзі, каму лёс вызначыў хварэць на рак скуры. Кіраваў майстэрнямі і, адпаведна, вынанынем той жа Алег Хадыка. А вось у літаратуры мае «изивы мыслі» віталіся. Таму я больш прызначаны літаратар, чым мастак.

Чаропка

У гісторыка-белетрыста Вітаўта Чаропкі чуйнае вуха. Ён любіць клясічную музыку і напісаў пра яе наступныя сказы: «Аднекуль чулася спакойная музыка. Нешта клясічнае; ці то Шапэн, ці то Бэтховэн». А можа ўсё ўсё Моцарт ці Шуберт?

Марцаў

Журналіст Пеця Марцаў трапіў у запой. Ён ляжаў у дзвічным пакой і жлукці вінцо, хаваючы бутэлькі ў гурбе цацак. На трэці дзень дачка, якой тлумачылі, што бацька хварэе, сказала: «А я ведаў, якай ў таты хвароба». «Якай?» — са сполахам спыталася Пецева жонка. «ЛІТРАГІЧНЫ СОН!» — паставіла дыягназ шасцигадовая дзяўчынка.

Каткоў

Наставнік-мастак Сяргей Каткоў аднойчы сабраў нас, навучэнцаў студыі выяўленчага мастацтва, і сказаў: «Не пралупусціце вяс-

ны. Гэта вельмі важна — не пралупусціце вясны». У ягоных слоўах была мудрасць будысцкага настаўніка, толькі гэта я зразумеў праз трыццаць гадоў.

Коўзус

Малівалычы Уладзімер Коўзус пераконваў мене, што траба прымерваць на сябе самыя розныя стылі, каб адчуць і ўбачыць менавіта сябе, сваю адметнасць і выключнасць. Пераканаў.

Навуменка

Калі я чытаю нейкага Бельскага, адрадагаванага якімсці Навуменкам, і бачу ў наўчальным выданні, што Глобус піша нібыта парнаграфію, дык згадваю прыклады найсапраўднейшай літаратурнай парнаграфіі... «Нэгры былі чорныя...» — гэта ад Івана Навуменкі. «Ён не ўяўляў сабе жыцця без малатка», — вось табе ад таго ж дзяржаўнага аўтара.

Законінікаў

Рэдактар Сяргей Законінікаў на сэмінары ў Польшчы скардзіўся на Лукашэнку, які не фінансуе ягонага часопіса «Польмі» на 100%, а толькі на 60%. Сапраўды, даў бы Лукашэнка Законінікаву стаодсotкавае фінансаванне! І ўзаемным крываам капец.

Аўрамчык

Фокуснік Мікола Аўрамчык зрабіў найвялікшую містыфікацію ў беларускай савецкай літаратуре: напісаў і распаўсюдзіў пам'ятку «Сказ пра Лысую гару». Падпісаў ён твор псыходанімам Вядзьмак Лысагорскі, а сябе называў у тэксле «святоша, праведнік Аўрамчык». Ні больш ні менш, а «святоша» й «праведнік», які «адгрозаў добры сабе храмчык». Літдэтктывы не знайшли аўтара, бо стаяў ён паміж чортам і Богам, а таму быў нябачны. Я не дасьледчык літаратуры й не праvodzí analiza. Проста, калі прыступ хваробы ў Міколы Аўрамчыку быў вельмі моцны і ён падумаў, што жыць засталося ўсяго нічога, дык і расказаў майму бацьку пра сваё аўтарства. Хвароба злытавалася над паэтам. І ён жыве, піша вершы й нават у кіно пра Пушкіна здымаетца. Дай яму Бог здароўя. Я болей люблю жыць пастаў, чым мёртвых, таму я раскрыў таямніцу.

ВЯРТАНЬНЕ ЗРАСЕЙШЧАНЫХ БЕЛАРУСАЎ

«Мы идём без цепей, но не чувствуем воли», — начаў съязвак сваю новую песню і залі заціхла, зьдзіўлена прыслушоўваючыся. Вельмі нечаканым быў гэткі паварот у творчасці любімца.

... А на шклоўскай земле, в огуречнай столице

Постаревшая мать, повышай надой,

На дорогу глядзіт: ну когда ж возвратится

Мой сынок непутёвый домой?

Гэта не былі традыцыйныя бурныя воллескі, якімі маладая магілёўская публіка два разы на год шчодра адорвае Аляксандра Балія, гэта была авацыя, якая перабівалася настойлівымі крэйкамі «Бі!» Але съязвак, крэху нават разгублены ад такой рэакцыі, ня стаў съязвак песьню наноў.

Не сказаць, каб песьня, якая так спадабалася слухачам, была нейкай знаходкай у творчасці хлопца, хутчэй наадварот: у творчым пляніе яна шмат саступала ранейшым творам. Новай жа была толькі тэматыка. Гэта і ўхвалілі слухачы такай бурнай авацыяй.

Балія ў Магілёве любіць. Ягоны талент праявіў сябе яшчэ пад час вучобы ў вучэльні культуры. Ад увагі і пахвалы, мабыць, зачатачылася маладая галава, і хлопцу захацелася шырокай славы,

для якой на радзіме, на ягонае меркаваньне, не было ўмоваў. І паехаў ён шукаць шчасціца за мяжой. Але замежжа сустрэла яго нянетла. «Доволю метко, но крайне редко железній доллар в шыліту упадёт». І праз колькі дзён паўголоднага існаваньня ён змушилі да рабіць тое, што ён хоча. Інакш ён наагул нічога рабіць ня будзе. А калі яму дазволіць працаваць свабодна, ён зробіць і сваё, і тое, што трэба па праграме», — так Алег Хадыка адстайваў і адстаяў мае права на эксперыменты ў тэатральна-мастакткі інстытуце. А пазней ва ўсіх галінах выяўленчага мастацтва мне пе-рошкаджалі эксперыментаваць. Нават выгналі з працы з рэষтам.

Расея далёка. Яна жыве сваімі жыццём, ня тым, якім жывем мы. Цяжка сёняння адчуваць праблемы Расеі і творча рэагаваць на іх, жывучы за яе межамі. І з гэтым прычынамі Расея ня вельмі дадае натхненнасць свайму прыблуднаму канцэду.

А беларусы ціха чакае, калі яныны сын урэшце паверненца да яе.

Напачатку я расказаў пра фрагмент восеньскага канцэрта съевака. І вось я пайшоў на новы канцэрт у траўні.

Гэты раз, акрамя сваіх твораў, Аляксандар съязвав Акуджаву, Галіча («Прамаўчы»), Высоцкага. І падбор песен шмат абычных. Але я чакаў, калі ён за пісце сваё — дзе я ня толькі пра канцэрты даўніны, дзе будзе адчувацца беларускае, хай сабе пакуль і на звыклай для яго расейскай мове. Мае спадзіваныні спраўдзіліся, і я з затоенай радасцю адзначыў, што юнак павольна дыняхільна вяртаецца з духоўнай эміграцыі да Беларусі.

Я захацеў выказаць такое сваё

меркаваньне аб творчасці А. Балія ў Магілёве. Аказаўся, што я гэтага нідзе не могу зрабіць. Падудалы газеты, якія выходзяць з баязньлівай аглядкай, не надрукуюць з-за зьместу. А рэдактар адзінага незалежнага «Тыднёвіка Магілёўскага» адмовіўся, бо «ня напіс гэта чалавек».

</div

ЗЕМЛЯКІ, альбо Беларускія міжрынкі-II

Абяцанкам палітыка з Горадні
не даюць болей веры ні горад, ні
сужаніца, ні дзеци.
Ой, што робіцца ў съведе!
Ой, відаць, пачынаюцца гора дні!

Рэстаранны музыка ў Вялейцы
Баха граў на электрражалейцы.
А Яган Себасцян
меў шыкоўны баян
і шабашыў на вузакалейцы.

Сыя старога музыки ў Вялейцы
грае джаз на той самай жалейцы
й толькі вольнай пары
любіць ВІА «Сябры»
й аддае перавагу батлейцы.

Неразважны сатырык з-пад Слоніму
верши надрукаваў без псыдуніму

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

Відэа, музыка
Беларуская музыка ў Берасці! Каго цікавіць запісы, звязтайцяся. Шырокі выбор касетаў і CD. Т.: (016) 24-54-56, Сяржук

«Адважная сэрца» ды іншое відэа па-беларуску. Бясплатны каталог (ад. Вас — капэрта+купон). 210107, а/с 150. Т.: (017) 213-43-52, 240-78-01

Рыхтуюча фільмы «Матрыца», «Бэтховэн», «Прыгажу», «Агнём і мячом», «Пан Тадэвуш», мультфільм «Кароль леў». Будучыя пакупнікі, ажыццеся загадзя! 220107, а/с 150; belvideo@hotmail.com; (017) 213-43-52

вітаны
Прывітанье ўсім нацыяналістам-байкерам. Гтар Валл
Віншу любую жоначку з 4-й гадавінай сумесна-
га жыцця. Алеся
Наташа, сёньня чацвер, і не ўдалося прыехаць
да цябе. Шкада. Ты чакала, я ведаю. З «Арган-
ізацыі»
Алеся Карніенка! Віншуем з чарговым Днём на-
родніцтва! Ганарымся тым, што ты з намі. Калегі-
трэнеры
Алеся-сонейка! Твой Дзень народзінау для мяне —
найлепшае съвята. Патаемная сяброўка
Вавян, я цябе хакаю! Зынчіка

ідэі
Спонсарам і грантадаўцам: У цябе ж, калі робіш
міласыні, хай левая рука твая ня ведае, што
робіць правая (Мацьвеі 6:13). Грантасмок На-
талька Базылевіч
Хочаш вярнуць флаг? Спраслі міня как. Наталька
Базылевіч
Вагон «гарачае вясны» захлынуўся ў «новай
хвалі». Нават вадаметы не спартрабіліся... На-
талька Базылевіч
А я нічога не съцвярджаю. Проста съходжу ў

супраць уладара —
і за спрабу пяра
атрымаў... (Не знаходжу сыноніму.)

Рызыкоўная гонішчыкі з Ліды
выпрабоўвалі супэрбаліды...
Сёння кожны жыхар
хлопцаў ведае ў твар:
герайчны ў іх інваліды!

Патрыёт-пабраха з Смургоняў
у знак пратэсту жабруе ў вагоне
і съядома бярэ
толькі дробны «рэ»:
на буйных не малююць «пагоні»!

РНЕшнік-суворавец з Кобриню
не байдца ні ўдава, ні кобры, ні
каракута, бо ён
сам нібы скарпіён,
«дзяржбасьпекай» як зброя адобраны.

Найскептычная жэнішчына з Рэчыцы
атрымала пасаду даследчыцы.
Запярэчыш старой —
толькі скепсіціш настрой:
найскептычным вай кепска пярэчыцца!

Найнавешы расеец з-пад Копылю
у патрыманым катаецца «опэлі»:
гаспадар год таму
не патрапіў ў турму
і пахаваны ў мясцовым нэкраполі.

Сама праведны рэзыкнік з Лагойску
стаў рабіць абсалютна па-гойску:
праз сваю дабрыню
забівае съвіньню,
бо сыны ва Ўкраіне, у войску.

У сям'і чарнасоценца з Доўску
сын у съне гаварыў па-жыдоўску.
Бацька помсіціў гатоў,
закрычэў: «Бі жыдоў!»...
А пасля дараўаў па-бацькоўску.

Здымак Анатоля Клеччuka

Той, Хто ўскресяў Господа Ісуса,
узвесіў пра Ісуса і нас. 2 Карынтия 4:14

Штонядзель ў Менску а 17-й гадзіне:
вул. Любімава 21-56,
тэл.: 279-71-31, 270-89-87, 226-42-63.
Штонядзель ў Асіповічах а 11-й гадзіне:
вул. Лепія 40, тэл.: 20-840.

Шукаю інфармацыі пра бэзінансу сучасных паганскіх
зрэчадліў, рукаў бы звязаў на тэрыторыі Былога ССР.
Жыве продкаў вера! Жыве Белая Русь!

225710, Пінск-1, а/с 31

Тэрмінова набуду або вазму ў карыстаньне
расеіскі-беларускі юрыйчыны слоўнік.
T.: 220-28-95. з 9-й да 18-й. Надзея

ГАЗЕТА ПРЫМАЕ ТАКСАМА АБВЕСТКІ БОЛЬШЫМ ШРЫФТАМ ЗА НЕВЯЛІКУЮ ПЛАТУ

- да 20 слов (плакеты модуль) — 90 руб.
- звыш 20 слов (плакеты модуль) — 114 руб.
- па-масціку аформлення да 8 ка. — 54 руб. за 1 ка. см.
- па-масціку аформлення да 8 ка. памерам больш за 24 ка. см з уліком кошту
арнівал-макету — ад 72 руб. за 1 ка. см.
За білея пра сімейны падзеі — 30 руб.

Абвесткі палітычнага характу ў адрамадзікіх арганізацый мусіць аплю-
вацица паводле рэжымных расцінкаў для камісійных абвестків

Каб замяніць платную прыметную абвестку, треба перанесьці прыгоду падзеі на ін-
спіцыялісту руку. Газеты звязаны «Наша Ніва», пр.30/22/30500/0/Дакладаў ААТ
«Белсфінанс-Менску», код 763.

На гарантным бланку паштова перадаў сікеры «Друкімовічі» запо-
вядзе да дакладнага пынкі абвесткі, телефон драўлякі АБАВІЗКОВА ДАДЕЦА СКАЗ:
«ЗАКЛІЧНІЯ ПАСТЬ»

Рэдакцыя

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Эдуарду Р. з Гомеля. Усе контакты зь іншымі съветам мусілі адбывацца праз
расейскую мову, дык цяпер гэта накідаецца. Таму я ня могуць кроўльскія СМІ абыходзіцца без расейскіх цытатаў, вершаў, фразэалёгій. «Масква ў тэлевізары і галаве». За-
вонкавым касмапалітызмам расейскамоўных выданняў — выразны дзяржзаказ. За-
вонкавай аблежаванасцю бел. выданняў — адкрытасьць съвету.

Анатолю М. з Менску. У Вашым апісаныні атмасфэры канцэрту паган-року
няма спэцыяль, пра групы пішаце прыкладна як для камсамольскай газэты, каб нідзе
нікога не пакрыўдзіць, а ўсё з-за таго, што пра маргінальнае ў музыцы вы пішаце з
дапамогаю структураў і шабленаў, паводле якіх пішуць пра папсу ці прэстыжныя рок-
группы. Выходзіць бяздушна. А яно патрабуе слімкага, індывідуальнага погляду!

Віктару Ф. з Менску. Чакаем новых малюнкаў. Адбираць лепшыя будзем і
надалей.

Яну з Берасця. Гэта калі нё крутня, дык дзіцячыя гульні. Лепш пакуль пача-
кайце. Далучайцеся да тых, каму нельга не давяраць.

Мянчук, 40 год, 185/80, в/а, шлюбу ня браў, паз-
наёміца з дзяўчынай, каб надалей разам чыта-
таць «Наша Ніву». Т.: 239-61-88, Альберт

Пазнаёмлюся з прывабнай дзяўчынай (да 20
гадоў) з Палацку, Наваполацку. 211440, Нава-
полацк-6, а/с 14

Хачу ліставацца са шчырымі сынамі й дачкамі
беларускай нацыі. 223710, Салігорск, пр.Міра
11-45

Браслаўчанка (15 гадоў) шукае сяброў. Даўся
лісты, калі ты неабыякавы да лёсу Беларусі. 211970, Віцебская вобл., г.Браслаў, вул.
Кастрычніка 10-14

Цікавы мужчына шукае актыўных сяброў сярод
вайскоўцу і міліцыянтаў. А/с 78, 220141, Менск

Шукаю кантакт з славянскімі язычнікамі. Хвала
стараўжытным славянским Багам! 225710, г.Пінск-
1, а/с 31

Шукаю аднадумцаў з паганскім съветапоглядам.

Жыве продкаў вера! 225710, Пінск-1, а/с 31

Аленка С. Крэслы губэрнатара — не асноўная
мая мэта. Самае галоўнае для мяне — гэта быць
з Табою разам. Зразумей гэта, калі ласка. Сяр-
жук

кнігі, перыёдкы

Ахвотны атрымальца новую кнігу Міколы Ермаловіча «Бела-
ружская дзяржава Вялікое Княства Літоўскага»

можна набыць у Менску ў сядзібе ТБМ. Т.: 213-
43-52, 284-85-11

Куплю кнігі Л.Геніюш «Споведзь», Янка Купала — т. 1, 2 (1996—1997), У.Караткевіч — т. 6, 8, 9,

В.Пастоўскі «Слоўнік». Т.: 258-43-54

Беларускі пераклады Уладзімера Высоцкага «Я не падмножу» вы знайдзецце толькі ў кнігарні «Акадэмкнігі»

Калі ты аддамы кансэрватыўны рэвалюцыянэр, калі ты не зрабіў ў сябе героя — замаўляй газэту «Слова Нациі». 220086, Менск, а/с 121

Выышаў дамскі нумар футбольнага перыёдкы «Offside» (№ 12). Кошт 80 рублёў. Кантакты: 222120, Барысаў-15 а/с 641; offside@crossrd.org.by; (01777) 6-70-55 (пасля 18-00)

«Радава Беларусь» — табе патрэбная сёньня інфармацыя. Замаўляй апошні нумар газэты! Ад-
цяб — капэрта, 50 р. і купон б/а. А/с 169, 220030, Менск

Хочаш шмат цікавага, новага і прафесійнага? Набудзь «Калосыс'8». Съведка

Набуду літаратуру па паганстве, міталёгії, магії, фальклёры ды астралёгіі славян. Хвала нашым Багам! 225710, Пінск-1, а/с 31

праца

Віа праца ў хаде для ўсіх. Гарантія. Капэрта са зв/а+купон б/а. 213827, Бабруйск, а/с 63

Шукаю працы на летні перыяд (ліпень, жнівень). 30 гадоў, в/а. Алеся, 222310, Маладечна, Ву-
шакая, 21

рэстаўрацыя

Беларус, ты маеш шчасльяву магчымасць дапу-
чыцца да рэстаўрацыі Беларускага Правас-
лаўнага Храму ў в.Сёмкаў Гарадок. Жыве Бела-
русу! Т.: 270-62-39

«Наша Ніва» незалежная газэта, заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991. Галоўны рэдактар Сяргей Дубавец. Рэдак-
тар выпуску Андрэй Дынкоў. Рэдактар аддзела інфармацыі Сяргей Харэўскі. Сакратар-разфарэнт Аляксандра
Макавік. Дызайн-макет Віктар Корзун. Выдавец: рэдакцыя газэты «Наша Ніва». Заснавальнік Павал Жук.
Адрас для даписаў: 220050, Менск, а/с 537.

© НАША НІВА. Спасылка на «Наша Ніва» абавязковая. Наклад 3749. 6 палос фарматам А2. Нумар падпісаны ў друк

04.06.2000. Друкавана 2926. Рэдакцыя не місціц адказнасці за змешткі рэзкімі абвесткі. Кошт свабодны.

Пасыянчаныя абвесткі не місціці адказнасці за змешткі рэзкімі абвесткі. Кошт свабодны.

Дыспечарска-рэдакцыйны адрас: Менск, Бабруйская, 19/36

Номер выдання: № 581 ад 4-га ліпеня 1996 г., выдаўніца Дзяржжынскі камітэтам па друку Рэспублікі Беларусь. Юрыйчыны адрас: г. Менск, пр. газэты «Ізвестія», д. 8, кв. 173.